

**Bruxelles, 18 septembrie 2018
(OR. en)**

7980/18

**Dosar interinstituțional:
2018/0096 (NLE)**

**WTO 84
SERVICES 33
FDI 20
COASI 101**

ACTE LEGISLATIVE ȘI ALTE INSTRUMENTE

Subiect: Acord privind protecția investițiilor între Uniunea Europeană și statele
membre ale acesteia, pe de o parte, și Republica Singapore, pe de altă parte

ACORD PRIVIND PROTECȚIA INVESTIȚIILOR
ÎNTRE UNIUNEA EUROPEANĂ
ȘI STATELE MEMBRE ALE ACESTEIA, PE DE O PARTE,
ȘI REPUBLICA SINGAPORE,
PE DE ALTĂ PARTE

UNIUNEA EUROPEANĂ (denumită în continuare „Uniunea”),

REGATUL BELGIEI,

REPUBLICA BULGARIA,

REPUBLICA CEHĂ,

REGATUL DANEMARCEI,

REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA,

REPUBLICA ESTONIA,

IRLANDA,

REPUBLICA CROAȚIA

REPUBLICA ELENĂ,

REGATUL SPANIEI,

REPUBLICA FRANCEZĂ,

REPUBLICA ITALIANĂ,

REPUBLICA CIPRU,

REPUBLICA LETONIA,

REPUBLICA LITUANIA,

MARELE DUCAT AL LUXEMBURGULUI,

UNGARIA,

REPUBLICA MALTA,

REGATUL ȚĂRILOR DE JOS,

REPUBLICA AUSTRIA,

REPUBLICA POLONĂ,

REPUBLICA PORTUGHEZĂ,

ROMÂNIA,

REPUBLICA SLOVENIA,

REPUBLICA SLOVACĂ,

REPUBLICA FINLANDA,

REGATUL SUEDEI, și

REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD,

pe de o parte, și

REPUBLICA SINGAPORE (denumită în continuare „Singapore”),

pe de altă parte,

denumite în continuare împreună „părțile” sau denumite în continuare în mod individual „partea”,

RECUNOSCÂND parteneriatul lor solid și de lungă durată, bazat pe principiile și valorile comune reflectate în Acordul de parteneriat și cooperare dintre Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Republica Singapore, pe de altă parte (denumit în continuare „EUSPCA”), și importanța relațiilor lor economice, comerciale și de investiții, reflectate inclusiv în Acordul de liber schimb dintre Uniunea Europeană și Republica Singapore (denumit în continuare „EUSFTA”);

DORIND să își consolideze în continuare relația în cadrul relațiilor lor generale și în mod coerent cu acestea, și convinse că prezentul acord va crea un nou climat pentru dezvoltarea investițiilor între părți;

RECUNOSCÂND că prezentul acord va completa și va promova eforturile de integrare economică regională;

HOTĂRÂTE să își consolideze relațiile economice, comerciale și de investiții în conformitate cu obiectivul dezvoltării durabile, sub aspect economic, social și de mediu, și să promoveze investițiile într-un mod care să țină seama de nivelul ridicat de protecție a mediului și a muncii și de standardele și acordurile recunoscute la nivel internațional la care sunt părți;

REAFIRMÂNDU-ȘI angajamentul față de principiile dezvoltării durabile și transparenței, astfel cum sunt reflectate în EUSFTA;

REAFIRMÂND dreptul fiecărei părți de a adopta și a pune în aplicare măsurile necesare pentru urmărirea unor obiective legitime ale politicilor publice, precum cele în domeniul social, al mediului, al securității, al sănătății și siguranței publice, al promovării și protecției diversității culturale;

REAFIRMÂNDU-ȘI angajamentul în favoarea Cartei Organizației Națiunilor Unite semnate la San Francisco la 26 iunie 1945 și ținând seama de principiile formulate în Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948;

RECUNOSCÂND importanța transparenței în comerțul și investițiile internaționale, în avantajul tuturor părților interesate;

BAZÂNDU-SE pe drepturile și obligațiile care le revin în temeiul Acordului OMC și al altor acorduri multilaterale, regionale și bilaterale la care sunt părți, în special EUSFTA,

CONVIN DUPĂ CUM URMEAZĂ:

CAPITOLUL UNU

OBIECTIV ȘI DEFINIȚII GENERALE

ARTICOLUL 1.1

Obiectiv

Obiectivul prezentului acord este îmbunătățirea mediului investițional dintre părți, în conformitate cu dispozițiile prezentului acord.

ARTICOLUL 1.2

Definiții

În sensul prezentului acord:

1. „investiție vizată” înseamnă o investiție care este deținută sau controlată, direct sau indirect, de către un investitor vizat al uneia dintre părți pe teritoriul celeilalte părți¹;

¹ Pentru mai multă certitudine, investițiile efectuate „pe teritoriul celeilalte părți” includ investițiile efectuate într-o zonă economică exclusivă sau pe platforma continentală, așa cum se prevede în Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării din 10 decembrie 1982.

2. „investiție” înseamnă orice tip de activ care prezintă caracteristicile unei investiții, inclusiv caracteristici precum angajarea de capitaluri sau alte resurse, anticiparea unui câștig sau profit, asumarea unor riscuri sau o anumită durată. Investițiile pot lua, printre altele, următoarele forme:
- (a) bunuri corporale sau necorporale, mobile sau imobile, precum și orice drepturi de proprietate, cum ar fi leasingul, ipotecile, drepturile de retenție și gajurile;
 - (b) o întreprindere, inclusiv o sucursală, acțiuni și alte forme de participare la capitalul unei întreprinderi, inclusiv drepturile care decurg din acestea;
 - (c) obligațiuni, inclusiv obligațiuni negarantate, împrumuturi și alte titluri de creanță, inclusiv drepturile care decurg din acestea;
 - (d) alte active financiare, inclusiv instrumente financiare derivate, contracte futures și opțiuni;
 - (e) contracte la cheie, de construcție, de management, de producție, de concesiune, de împărțire a veniturilor și alte contracte similare;
 - (f) creanțe în numerar sau referitoare la alte active sau la orice prestații contractuale cu valoare economică;

- (g) drepturi de proprietate intelectuală¹ și fondul comercial; și
- (h) licențe, autorizații, permise și drepturi similare acordate în temeiul dreptului intern, inclusiv orice concesiuni pentru explorarea, cultivarea, extracția sau exploatarea resurselor naturale.²

Veniturile investite sunt considerate investiții și orice modificare a formei în care activele sunt investite sau reinvestite nu influențează calificarea lor ca investiții;

3. „investitor vizat” înseamnă o persoană fizică³ sau juridică a unei părți care a făcut o investiție pe teritoriul celeilalte părți;

¹ „drepturi de proprietate intelectuală” înseamnă:

- (a) toate categoriile de proprietate intelectuală care fac obiectul secțiunilor 1-7 din partea II a Acordului privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală care figurează în anexa 1C la Acordul OMC (denumit în continuare „Acordul TRIPS”), și anume:
 - (i) drepturi de autor și drepturi conexe;
 - (ii) brevete (care, în cazul Uniunii, includ și drepturile derivate din certificatele suplimentare de protecție);
 - (iii) mărci comerciale;
 - (iv) desene;
 - (v) configurații (topografii) de circuite integrate;
 - (vi) indicații geografice;
 - (vii) protecția informațiilor nedezvăluite; și
- (b) drepturile asupra soiurilor de plante.

² Pentru mai multă certitudine, un ordin sau o hotărâre pronunțată în cadrul unei acțiuni judecătorești sau administrative nu constituie, în sine, o investiție.

³ Termenul „persoană fizică” include persoanele fizice cu reședința permanentă în Letonia care nu sunt cetățeni ai Letoniei sau ai oricărui alt stat, dar care au dreptul, în conformitate cu legislația și reglementările din Letonia, să primească un pașaport pentru străini.

4. „persoană fizică a unei părți” înseamnă un resortisant al Singapore sau al unui stat membru al Uniunii Europene, în conformitate cu legislația acestora;
5. „persoană juridică” înseamnă orice entitate juridică constituită în mod corespunzător sau altfel organizată în temeiul legislației aplicabile, cu scop lucrativ sau nu, din sectorul public sau privat, inclusiv orice corporație, trust, societate de persoane, asociere în participație, întreprindere individuală sau asociație;
6. „persoană juridică din Uniune” sau „persoană juridică din Singapore” înseamnă o persoană juridică constituită în conformitate cu dreptul Uniunii sau al unui stat membru al Uniunii sau cu dreptul Republicii Singapore și care își are sediul social, administrația centrală¹ sau locul principal de desfășurare a activității pe teritoriul Uniunii, respectiv al Republicii Singapore. În cazul în care persoana juridică are numai sediul social sau administrația centrală pe teritoriul Uniunii sau al Republicii Singapore, ea nu este considerată persoană juridică din Uniune sau din Singapore, cu excepția cazului în care este implicată în operațiuni comerciale substanțiale² pe teritoriul Uniunii sau pe teritoriul Republicii Singapore;

¹ Prin „administrație centrală” se înțelege sediul principal în care sunt luate deciziile finale.

² Partea UE consideră conceptul de „legătură efectivă și continuă” cu economia unui stat membru al Uniunii, consacrat în articolul 54 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, ca fiind echivalent cu conceptul de „operațiuni comerciale substanțiale”. În consecință, în cazul unei persoane juridice înființate în conformitate cu legislația din Singapore și având numai sediul social sau administrația centrală pe teritoriul Republicii Singapore, partea UE nu acordă beneficiile prezentului acord decât dacă persoana juridică respectivă are o legătură efectivă și continuă cu economia Republicii Singapore.

7. „măsură” înseamnă orice act cu putere de lege, reglementare, procedură, cerință sau practică;
8. „tratament” sau „măsură”¹ adoptată sau menținută de o parte include măsurile luate de:
- (a) administrații și autorități centrale, regionale sau locale; și
 - (b) organisme neguvernamentale în exercitarea competențelor delegate de administrațiile sau autoritățile centrale, regionale sau locale;
9. „venit” înseamnă toate sumele generate de o investiție sau o reinvestire sau care decurg din acestea, inclusiv profituri, dividende, câștiguri de capital, redevențe, dobânzi, plăți în legătură cu drepturile de proprietate intelectuală, plăți în natură și orice alte venituri legale;
10. „monedă liber convertibilă” înseamnă o monedă negociată pe scară largă pe piețele valutare internaționale și folosită pe scară largă în tranzacțiile internaționale;
11. „stabilire” înseamnă:
- (a) constituirea, achiziționarea sau menținerea unei persoane juridice; sau
 - (b) crearea sau menținerea unei sucursale sau a unei reprezentanțe,
- în vederea formării sau menținerii unor legături economice durabile pe teritoriul unei părți în scopul desfășurării unei activități economice;

¹ Pentru mai multă certitudine, părțile înțeleg că termenii „tratament” și „măsură” includ înacțiunea.

12. „activitate economică” include orice fel de activități de natură economică, cu excepția activităților desfășurate în exercitarea autorității guvernamentale, altfel spus a activităților care nu sunt desfășurate pe baze comerciale și nici în concurență cu unul sau mai mulți agenți economici;
13. „partea UE” înseamnă Uniunea sau statele membre ale acesteia, sau Uniunea și statele membre ale acesteia, în domeniile lor de competență, așa cum decurg din Tratatul privind Uniunea Europeană și din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

CAPITOLUL DOI

PROTECȚIA INVESTIȚIILOR

ARTICOLUL 2.1

Domeniul de aplicare

- (1) Prezentul capitol se aplică investitorilor vizați și investițiilor vizate efectuate în conformitate cu legislația aplicabilă, indiferent dacă investițiile respective au fost efectuate înainte sau după intrarea în vigoare a prezentului acord¹.
- (2) În pofida oricăror alte dispoziții ale prezentului acord, articolul 2.3 (Tratamentul național) nu se aplică subvențiilor sau granturilor acordate de către o parte, inclusiv împrumuturilor, garanțiilor și asigurărilor sprijinite de autoritățile publice.

¹ Pentru mai multă certitudine, prezentul capitol nu se aplică tratamentului acordat de una dintre părți investitorilor vizați sau investițiilor vizate înainte de intrarea în vigoare a prezentului acord.

- (3) Articolul 2.3 (Tratamentul național) nu se aplică:
- (a) achiziționării de către organismele guvernamentale de bunuri și servicii pentru uz guvernamental și nu în scopul revânzării comerciale sau al utilizării pentru furnizarea de bunuri sau prestarea de servicii destinate comercializării; sau
 - (b) serviciilor audiovizuale;
 - (c) activităților desfășurate în exercitarea autorității guvernamentale pe teritoriile părților; în sensul prezentului acord, o activitate desfășurată în exercitarea autorității guvernamentale înseamnă orice activitate, cu excepția activităților desfășurate pe o bază comercială sau în concurență cu unul sau mai mulți furnizori.

ARTICOLUL 2.2

Investiții și măsuri de reglementare

- (1) Părțile își reafirmă dreptul de a reglementa pe teritoriile lor pentru a atinge obiective politice legitime, cum ar fi protecția sănătății publice, serviciile sociale, educația publică, siguranța, mediul, moralitatea publică, protecția socială sau a consumatorilor, protecția vieții private și a datelor și promovarea și protejarea diversității culturale.

(2) Pentru o mai mare certitudine, simplul fapt că o parte reglementează, inclusiv printr-o modificare a legislației sale, într-un mod care are efecte negative asupra unei investiții sau influențează așteptările unui investitor, inclusiv așteptările sale în privința profiturilor, nu constituie o încălcare a unei obligații prevăzute în prezentul capitol.

(3) Pentru mai multă certitudine, decizia unei părți de a nu acorda, reînnoi sau menține o subvenție sau un grant:

(a) în absența unui angajament specific, în virtutea dreptului intern sau a unui contract, de a acorda, a reînnoi sau a menține subvenția sau grantul respectiv; sau

(b) dacă decizia este luată în conformitate cu termenii sau condițiile pentru acordarea, reînnoirea sau menținerea subvenției sau a grantului, dacă este cazul,

nu constituie o încălcare a dispozițiilor prezentului capitol.

(4) Pentru mai multă certitudine, nicio dispoziție din prezentul capitol nu se interpretează ca împiedicând o parte să înceteze acordarea unei subvenții¹ sau să solicite rambursarea acesteia în cazul în care o astfel de măsură a fost dispusă de către o instanță competentă, un tribunal administrativ sau o altă autoritate competentă², sau ca impunând părții respective obligația de a despăgubi investitorul în consecință.

¹ În cazul părții UE, „subvenția” include „ajutorul de stat”, așa cum este definit în legislația UE.

² În cazul părții UE, autoritățile competente abilitate să dispună măsurile menționate la articolul 2.2 alineatul (4) sunt Comisia Europeană sau o instanță a unui stat membru atunci când aplică legislația UE privind ajutoarele de stat.

ARTICOLUL 2.3

Tratamentul național

- (1) Fiecare parte acordă investitorilor vizați ai celeilalte părți și investițiilor lor vizate, pe teritoriul său, un tratament care nu este mai puțin favorabil decât cel acordat în situații similare propriilor săi investitori și investițiilor acestora în ceea ce privește exploatarea, gestionarea, realizarea, menținerea, folosirea, beneficierea și vânzarea sau o altă formă de cedare a investițiilor lor.
- (2) În pofida alineatului (1), fiecare parte poate adopta sau menține orice măsură în ceea ce privește exploatarea, gestionarea, realizarea, menținerea, folosirea, beneficierea și vânzarea sau o altă formă de cedare a unei entități stabilite care nu este incompatibilă cu angajamentele înscrise în lista de angajamente specifice din anexa 8-A sau, respectiv 8-B din capitolul 8 (Servicii, stabilire și comerț electronic) din EUSFTA¹, cu condiția ca o astfel de măsură să fie:
- (a) o măsură adoptată înainte sau la data intrării în vigoare a prezentului acord;

¹ Se înțelege că o măsură „care nu este incompatibilă cu angajamentele înscrise în lista angajamentelor specifice ale unei părți din anexa 8-A sau, respectiv 8-B din capitolul 8 (Servicii, stabilire și comerț electronic) din EUSFTA” include orice măsură referitoare la orice sector care nu a fost înscrisă, precum și orice măsură care nu este incompatibilă cu nicio condiție, limită sau rezervă înscrisă în ceea ce privește orice sector, în listele respective, indiferent dacă această măsură afectează „stabilirea”, în sensul literei (d) de la articolul 8.8 (Definiții) din EUSFTA.

- (b) o măsură menționată la litera (a) care este menținută, înlocuită sau modificată după data intrării în vigoare a prezentului acord, cu condiția să nu fie mai puțin compatibilă cu dispozițiile alineatului (1) după menținere, înlocuire sau modificare decât a fost măsura existentă înainte de menținere, înlocuire sau modificare; sau
- (c) o măsură care nu intră sub incidența literei (a) sau (b), cu condiția să nu fie aplicată în privința investițiilor vizate efectuate pe teritoriul părții înainte de intrarea în vigoare a acestor măsuri sau într-un mod care cauzează pierderi sau pagube¹ în ceea ce privește aceste investiții.
- (3) În pofida alineatelor (1) și (2), o parte poate adopta sau aplica măsuri care acordă investitorilor vizați și investițiilor vizate ale celeilalte părți un tratament mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor săi investitori și investițiilor acestora, în situații similare, sub rezerva cerinței ca astfel de măsuri să nu fie aplicate într-un mod care ar constitui un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată, pe teritoriul unei părți, împotriva investitorilor vizați sau a investițiilor vizate ale celeilalte părți, sau o restricționare mascată a investițiilor vizate, cu condiția ca aceste măsuri să fie:
- (a) necesare pentru protejarea securității publice sau a moralității publice sau pentru menținerea ordinii publice²;

¹ În sensul alineatului (2) litera (c), se înțelege că factori precum faptul că o parte a prevăzut o perioadă de tranziție rezonabilă pentru punerea în aplicare a unei măsuri sau că o parte a încercat în alt mod să țină cont de efectele măsurii asupra investițiilor vizate efectuate înainte de intrarea în vigoare a acesteia trebuie luați în considerare pentru a stabili dacă măsura cauzează pierderi sau pagube în ceea ce privește investițiile vizate efectuate înainte de intrarea în vigoare a măsurii.

² Excepția care vizează ordinea publică nu poate fi invocată decât în cazul în care există o amenințare adevărată și suficient de gravă la adresa unuia dintre interesele fundamentale ale societății.

- (b) necesare pentru protejarea vieții sau a sănătății oamenilor, a animalelor sau a plantelor;
- (c) legate de conservarea resurselor naturale epuizabile, dacă aceste măsuri sunt aplicate împreună cu restricții privind investitorii sau investițiile interne;
- (d) necesare pentru protejarea patrimoniului național de valoare artistică, istorică sau arheologică;
- (e) necesare pentru a asigura respectarea actelor cu putere de lege sau a actelor administrative care nu contravin dispozițiilor prezentului capitol, inclusiv a celor legate de:
 - (i) prevenirea practicilor înșelătoare sau frauduloase sau la mijloacele de a face față efectelor neîndeplinirii unei obligații contractuale;
 - (ii) protejarea vieții private a persoanelor în legătură cu prelucrarea și difuzarea datelor cu caracter personal și la protejarea confidențialității dosarelor și a conturilor personale;
 - (iii) siguranță;

- (f) menite să asigure impunerea sau colectarea efectivă sau echitabilă¹ a impozitelor directe în ceea ce privește investitorii sau investițiile celeilalte părți.

¹ Măsurile care vizează asigurarea impunerii sau a colectării efective sau echitabile a impozitelor directe cuprind măsuri luate de o parte în temeiul regimului său fiscal care:

- (a) se aplică investitorilor nerezidenți sau investițiilor nerezidente pentru recunoașterea faptului că obligația fiscală a nerezidenților este determinată în privința elementelor impozabile care au sursa sau sunt situate pe teritoriul părții;
- (b) se aplică nerezidenților pentru asigurarea impunerii sau a colectării impozitelor pe teritoriul părții;
- (c) se aplică nerezidenților sau rezidenților pentru a împiedica evaziunea sau fraudă fiscală, inclusiv măsurile de asigurare a conformității;
- (d) se aplică investițiilor de pe teritoriul sau având proveniența de pe teritoriul celeilalte părți pentru a asigura impunerea sau colectarea impozitelor datorate de acești consumatori, provenind din surse de pe teritoriul părții;
- (e) fac distincție între investitori sau investiții supuse impozitului pe elementele impozabile la nivel mondial și alți investitori sau investiții, recunoscând diferența de natură a bazei impozabile care există între aceștia; sau
- (f) determină, atribuie sau repartizează veniturile, beneficiile, câștigurile, pierderile, deducerile sau creditele persoanelor sau ale sucursalelor rezidente sau între persoanele asociate sau sucursalele aceleiași persoane, în scopul menținerii bazei impozabile a unei părți.

Termenii sau conceptele referitoare la fiscalitate folosite la litera (f) și în prezenta notă de subsol se stabilesc în conformitate cu definițiile și conceptele referitoare la fiscalitate sau cu definiții și concepte echivalente sau similare, conținute în legislația națională a părții care ia măsura.

ARTICOLUL 2.4

Tratamentul standard

- (1) Fiecare parte acordă, pe teritoriul său, un tratament corect și echitabil¹ și protecție și securitate integrală investițiilor vizate ale celeilalte părți, în conformitate cu alineatele (2)-(6).
- (2) O parte încalcă obligația de tratament corect și echitabil la care se face referire la alineatul (1) în cazul în care o măsură sau o serie de măsuri luate constituie:
- (a) denegare de dreptate² în proceduri penale, civile și administrative;
 - (b) o nerespectare fundamentală a garanțiilor procedurale;
 - (c) un act vădit arbitrar;
 - (d) o formă de hărțuire, constrângere, abuz de putere sau un act similar de rea-credință.

¹ În sensul prezentului articol, tratamentul include tratamentul investitorilor vizați care influențează direct sau indirect exploatarea, gestionarea, realizarea, menținerea, folosirea, beneficierea și vânzarea sau o altă formă de cedare a investițiilor lor vizate de către investitorii vizați.

² Pentru mai multă certitudine, simplul fapt că cererea unui investitor vizat a fost respinsă sau nu a avut câștig de cauză nu constituie în sine o denegare de dreptate.

(3) Pentru a stabili dacă a fost încălcată obligația privind tratamentul corect și echitabil prevăzută la alineatul (2), un tribunal poate lua în considerare, atunci când este cazul, eventualele declarații specifice sau neechivoce¹ făcute de o parte unui investitor pentru a-l determina să realizeze investiția, care au creat așteptări legitime ale unui investitor vizat și pe care acesta s-a bazat în mod rezonabil, dar cărora partea respectivă nu le-a dat curs ulterior².

(4) La cererea unei părți sau la recomandarea comitetului, părțile revizuiesc conținutul obligației de a acorda un tratament corect și echitabil, în conformitate cu procedura de modificare prevăzută la articolul 4.3 (Modificări), stabilind, în special, dacă și alte tratamente, în afară de cele menționate la alineatul (2), pot constitui o încălcare a tratamentului corect și echitabil.

(5) Pentru mai multă certitudine, „protecție și securitate integrală” se referă numai la obligația unei părți în ceea ce privește securitatea fizică a investitorilor vizați și a investițiilor vizate.

¹ Pentru mai multă certitudine, declarațiile făcute pentru a determina efectuarea investițiilor includ declarațiile făcute pentru a-l convinge pe investitor să mențină o investiție, să nu lichideze o investiție sau să efectueze investiții ulterioare.

² Pentru mai multă certitudine, neîndeplinirea așteptărilor legitime în sensul acestui paragraf nu constituie, în sine, o încălcare a alineatului (2), iar o astfel de neîndeplinire trebuie să decurgă din aceleași evenimente sau circumstanțe care dau naștere încălcării alineatului (2).

(6) În cazul în care una dintre părți, în mod direct sau prin intermediul unei entități menționate la alineatul (8) de la articolul 1.2 (Definiții), și-a luat un angajament specific și explicit, printr-o obligație contractuală scrisă¹, față de un investitor vizat al celeilalte părți cu privire la investiția investitorului vizat sau față de astfel de investiții vizate, partea respectivă nu trebuie să împiedice sau să submineze acest angajament prin exercitarea prerogativelor sale de autoritate publică²:

(a) în mod deliberat; sau

(b) într-o manieră care modifică substanțial echilibrul dintre drepturile și obligațiile asumate prin obligația contractuală scrisă, cu excepția cazului în care partea prevede o compensație rezonabilă pentru a restabili investitorul vizat sau investiția vizată în situația pe care ar fi avut-o dacă angajamentul nu ar fi fost împiedicat sau subminat.

(7) O încălcare a unei alte dispoziții a prezentului acord sau a unui acord internațional separat nu înseamnă că a avut loc o încălcare a prezentului articol.

¹ În sensul prezentului alineat, o „obligație contractuală scrisă” înseamnă un acord încheiat în scris de către una dintre părți, în mod direct sau prin intermediul unei entități menționate la alineatul (8) de la articolul 1.2 (Definiții), cu un investitor vizat sau o investiție vizată, printr-un instrument unic sau mai multe instrumente, care creează un schimb de drepturi și obligații, având efect obligatoriu pentru ambele părți.

² În sensul prezentului articol, o parte împiedică sau subminează un angajament prin exercitarea prerogativelor sale de autoritate publică în cazul în care împiedică sau subminează respectivul angajament prin adoptarea, menținerea sau neadoptarea unor măsuri care sunt obligatorii sau executorii în virtutea legislației naționale.

ARTICOLUL 2.5

Compensarea pierderilor

(1) Investitorii vizați ai unei părți ale căror investiții vizate au suferit pierderi ca urmare a unui război sau a unui conflict armat, a unei revoluții, a unei stări de urgență națională, a unei revolte sau a unei insurecții pe teritoriul celeilalte părți beneficiază din partea acesteia, în ceea ce privește restituirea, despăgubirea, compensarea sau alte forme de soluționare, de un tratament care nu este mai puțin favorabil decât cel acordat de partea respectivă propriilor investitori sau investitorilor din orice țară terță, dacă acesta din urmă este mai favorabil pentru investitorul vizat în cauză.

(2) Fără a aduce atingere alineatului (1), investitorii vizați ai unei părți care, în oricare dintre situațiile menționate la alineatul (1), au suferit pierderi pe teritoriul celeilalte părți ca urmare a:

- (a) rechiziționării investiției lor vizate sau a unei părți din aceasta de către forțele armate sau autoritățile competente ale celeilalte părți; sau
- (b) distrugerii investiției lor vizate sau a unei părți din aceasta de către forțele armate sau autoritățile celeilalte părți, distrugere care nu era impusă de situație,

beneficiază de restituirea investiției sau de acordarea unei despăgubiri de către cealaltă parte.

ARTICOLUL 2.6

Exproprierea¹

(1) Niciuna dintre părți nu naționalizează, nu expropriează și nu supune unor măsuri care au un efect echivalent naționalizării sau exproprierii (denumite în continuare „expropriere”), în mod direct sau indirect, investițiile vizate ale investitorilor vizați ai celeilalte părți, cu excepția cazului în care exproprierea este efectuată:

- (a) în interes public;
- (b) cu respectarea garanțiilor procedurale;
- (c) în mod nediscriminatoriu; și
- (d) în schimbul plății unei despăgubiri prompte, adecvate și efective în conformitate cu alineatul (2).

(2) Despăgubirea corespunde valorii juste de piață a investiției vizate imediat înainte ca exproprierea sau iminența exproprierii să devină de notorietate publică, la care se adaugă dobândă la o rată rezonabilă din punct de vedere comercial, stabilită pe baza pieței și luând în considerare intervalul de timp dintre data exproprierii și data plății. Această despăgubire trebuie să fie efectiv realizabilă, liber transferabilă în conformitate cu articolul 2.7 (Transferuri) și plătită fără întârziere.

¹ Pentru mai multă certitudine, prezentul articol se interpretează în conformitate cu anexele 1-3.

Criteriile de evaluare folosite pentru determinarea valorii juste de piață pot include valoarea bazată pe continuitatea activității, valoarea activelor, inclusiv valoarea fiscală declarată a activelor corporale, precum și alte criterii, după caz.

(3) Presentul articol nu se aplică acordării de licențe obligatorii în legătură cu drepturi de proprietate intelectuală, în măsura în care acordarea unor astfel de licențe este conformă cu Acordul TRIPS.

(4) La cererea investitorilor vizați afectați, orice măsură de expropriere sau de evaluare trebuie examinată de către o autoritate judecătorească sau o altă autoritate independentă a părții care ia măsura.

ARTICOLUL 2.7

Transferuri

(1) O parte permite efectuarea tuturor transferurilor legate de o investiție vizată într-o monedă liber convertibilă, fără restricții sau întârzieri. Aceste transferuri includ:

- (a) contribuții la capital precum capitalul inițial și fondurile suplimentare pentru a menține, a dezvolta sau a crește investiția vizată;
- (b) profituri, dividende, câștiguri de capital și alte venituri și încasările din vânzarea integrală sau a unei părți a investiției vizate sau din lichidarea parțială sau totală a investiției vizate;
- (c) dobânzi, redevențe, comisioane de administrare, taxe de asistență tehnică și alte taxe;

- (d) plățile efectuate în temeiul unui contract încheiat de către investitorul vizat sau investiția sa vizată, inclusiv plățile efectuate în temeiul unui acord de împrumut;
- (e) venituri și alte remunerații ale personalului angajat din străinătate care desfășoară activități legate de o investiție vizată;
- (f) plățile efectuate în temeiul articolului 2.6 (Exproprierea) și al articolului 2.5 (Compensarea pierderilor); și
- (g) plățile efectuate în temeiul articolului 3.18 (Hotărâri definitive).

(2) Nicio dispoziție din prezentul articol nu se interpretează ca împiedicând o parte să aplice în mod echitabil și nediscriminatoriu propria legislație referitoare la:

- (a) faliment, insolvență sau protejarea drepturilor creditorilor;
- (b) emiterea, comercializarea sau tranzacționarea de titluri de valoare, futures, opțiuni sau instrumente derivate;
- (c) raportarea financiară sau înregistrarea contabilă a transferurilor atunci când acest lucru este necesar pentru a veni în sprijinul autorităților responsabile cu aplicarea legii sau al autorităților de reglementare a sectorului financiar;
- (d) infracțiuni sau delict;
- (e) asigurarea respectării ordinelor sau a hotărârilor din cadrul procedurilor judiciare sau administrative;

- (f) sistemele de securitate socială, sistemele publice de pensii sau de economisire obligatorie; sau
- (g) fiscalitate.

(3) În circumstanțe excepționale în care există sau riscă să apară dificultăți majore pentru funcționarea politicii economice și monetare sau a politicii cursului de schimb în una dintre părți, partea în cauză poate lua măsuri temporare de salvagardare privind transferurile. Aceste măsuri trebuie să fie strict necesare, să nu depășească în niciun caz o perioadă de șase luni¹ și să nu constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată între o parte și o parte terță în situații similare.

Partea care adoptă măsurile de salvagardare informează cu promptitudine cealaltă parte și prezintă, de îndată ce este posibil, un calendar de retragere a acestora.

(4) În cazul în care una dintre părți se confruntă cu dificultăți grave privind balanța de plăți sau situația finanțelor externe sau este amenințată de producerea acestora, ea poate adopta sau menține măsuri restrictive cu privire la transferurile legate de investiții.

¹ Aplicarea măsurilor de salvagardare poate fi prelungită prin reintroducerea lor formală atunci când circumstanțele excepționale persistă și după notificarea celeilalte părți cu privire la implementarea oricărei reintroduceri formale propuse.

(5) Părțile depun eforturi pentru a evita aplicarea măsurilor restrictive menționate la alineatul (4). Măsurile restrictive adoptate sau menținute în temeiul alineatului (4) trebuie să fie nediscriminatorii, să aibă o durată limitată și să nu depășească ceea ce este necesar pentru a corecta situația balanței de plăți și situația finanțelor externe. Ele trebuie să fie conforme cu condițiile stabilite în Acordul de la Marrakesh privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, încheiat la Marrakesh la 15 aprilie 1994 (denumit în continuare „Acordul OMC”) și, dacă este cazul, compatibile cu Statutul Fondului Monetar Internațional.

(6) O parte care menține sau adoptă măsuri restrictive în temeiul alineatului (4) sau aduce orice modificări acestor măsuri informează de îndată cealaltă parte în acest sens.

(7) În cazul în care se adoptă sau se mențin restricții în conformitate cu alineatul (4), se organizează de urgență consultări în cadrul comitetului. În cadrul acestor consultări se evaluează situația balanței de plăți a părții în cauză și restricțiile adoptate sau menținute în conformitate cu alineatul (4), luând în considerare, printre altele, factori precum:

- (a) natura și amploarea dificultăților legate de balanța de plăți și de situația finanțelor externe;
- (b) mediul economic și comercial extern; sau
- (c) alte măsuri corective care ar putea fi utilizate.

În cadrul consultărilor se examinează conformitatea măsurilor restrictive cu alineatele (4) și (5). Toate constatările de ordin statistic sau de altă natură prezentate de Fondul Monetar Internațional (denumit în continuare „FMI”) referitoare la schimburi valutare, rezerve monetare și balanța de plăți sunt acceptate, iar concluziile se bazează pe evaluarea de către FMI a balanței de plăți și a situației financiare externe a părții în cauză.

ARTICOLUL 2.8

Subrogarea

În cazul în care o parte sau un organism care acționează în numele unei părți efectuează o plată în favoarea unuia dintre investitorii săi în virtutea unei garanții, a unui contract de asigurare sau a unei alte forme de despăgubire pe care le-a încheiat sau acordat pentru o investiție, cealaltă parte recunoaște subrogarea sau transferul oricărui drept sau titlu sau cesiunea oricărei creanțe referitoare la investiția respectivă. Partea sau organismul este abilitat să exercite dreptul subrogat sau să valorifice creanța cedată în aceeași măsură ca și dreptul sau creanța inițială a investitorului. Astfel de drepturi subrogate pot fi exercitate de către parte sau organism sau de către investitor, dacă partea sau organismul autorizează acest lucru.

CAPITOLUL TREI

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR

SECȚIUNEA A

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR DINTRE INVESTITORI ȘI PĂRȚI

ARTICOLUL 3.1

Domeniu de aplicare și definiții

- (1) Prezenta secțiune se aplică litigiilor dintre un reclamant al unei părți și cealaltă parte având ca obiect un tratament¹ considerat de reclamant a fi o încălcare a dispozițiilor capitolului doi (Protecția investițiilor), atunci când o astfel de încălcare are drept rezultat o pretinsă pierdere sau un pretins prejudiciu pentru reclamant sau pentru societatea acestuia stabilită local.
- (2) În sensul prezentei secțiuni și în lipsa unor dispoziții contrare:
- (a) „părțile la litigiu” înseamnă reclamantul și pârâtul;

¹ Părțile convin că termenul „tratament” poate include și inacțiunea.

- (b) „reclamant” înseamnă un investitor al unei părți care intenționează să introducă o cerere în temeiul prezentei secțiuni sau a introdus o astfel de cerere:
- (i) în nume propriu; sau
 - (ii) în numele unei societăți stabilite local, în sensul definiției de la litera (c), pe care o deține sau o controlează¹;
- (c) „societate stabilită local” înseamnă o persoană juridică care este deținută sau controlată² de un investitor al uneia dintre părți, stabilită pe teritoriul celeilalte părți;
- (d) „parte care nu participă la litigiu” înseamnă Singapore, atunci când pârâțul este Uniunea sau un stat membru al Uniunii sau Uniunea, atunci când pârâțul este Singapore;
- (e) „pârât” înseamnă Singapore sau, în cazul părții UE, fie Uniunea, fie statul membru al Uniunii notificat în temeiul articolului 3.5 (Notificarea intenției); și

¹ Pentru mai multă claritate, alineatul (2) litera (b) constituie acordul părților de a considera o societate stabilită local ca fiind un resortisant al unui alt stat contractant, în sensul articolului 25 alineatul (2) litera (b) din Convenția pentru soluționarea diferendelor cu privire la investiții dintre state și resortisanții altor state din 18 martie 1965.

² O persoană juridică este:

- (a) deținută de persoane fizice sau juridice ale celeilalte părți dacă aceste persoane sunt beneficiarii reali ai peste 50 % din titlurile sale de participare;
- (b) controlată de persoane fizice sau juridice ale celeilalte părți dacă aceste persoane au puterea de a desemna majoritatea administratorilor săi sau de a dirija legal activitățile sale în orice alt mod.

- (f) „finanțare de către un terț” înseamnă orice fonduri puse la dispoziție de către o persoană fizică sau juridică care nu este parte la litigiu, atunci când o astfel de persoană încheie un acord cu o parte la litigiu pentru a finanța parțial sau integral costul procedurii în schimbul unui procent din câștigurile sau câștigurile potențiale pe care partea la litigiu le poate obține în urma procedurii sau în schimbul unui alt interes legat de aceste câștiguri, sau atunci când o astfel de persoană pune la dispoziție astfel de fonduri sub forma unei donații sau subvenții.

ARTICOLUL 3.2

Soluționarea pe cale amiabilă

În măsura posibilului, orice litigiu ar trebui soluționat pe cale amiabilă, prin negocieri și, atunci când este fezabil, înainte de depunerea unei cereri de consultare în temeiul articolului 3.3 (Consultări). Soluționarea pe cale amiabilă poate fi convenită în orice moment, inclusiv după începerea procedurii de soluționare a litigiilor prevăzute în prezenta secțiune.

ARTICOLUL 3.3

Consultări

- (1) În cazul în care un litigiu nu poate fi soluționat în conformitate cu articolul 3.2 (Soluționarea pe cale amiabilă), un reclamant al unei părți care susține că au fost încălcate dispozițiile capitolului doi (Protecția investițiilor) poate prezenta celeilalte părți o cerere de consultare.

- (2) Cererea de consultare trebuie să conțină următoarele informații:
- (a) numele și adresa reclamantului și, dacă cererea este transmisă în numele unei societăți stabilite local, numele, adresa și locul înființării societății stabilite local;
 - (b) dispozițiile capitolului doi (Protecția investițiilor) despre care se pretinde că au fost încălcate;
 - (c) motivele de fapt și de drept ale litigiului, inclusiv tratamentul despre care se pretinde că încalcă dispozițiile capitolului doi (Protecția investițiilor); și
 - (d) obiectul cererii și pierderea estimată sau prejudiciul estimat pe care reclamantul sau societatea sa stabilită local pretinde că l-a suferit ca urmare a încălcării.
- (3) Cererea de consultare se depune:
- (a) în termen de 30 de luni de la data la care reclamantul sau, după caz, societatea stabilită local ia cunoștință sau ar fi trebuit să ia cunoștință de tratamentul despre care pretinde că încalcă dispozițiile capitolului doi (Protecția investițiilor); sau

- (b) dacă s-a recurs la căi de atac interne, iar termenul menționat la litera (a) s-a scurs, în termen de un an de la data la care reclamantul sau, după caz, societatea stabilită local încetează să exercite aceste căi de atac și, în orice caz, nu mai târziu de 10 ani de la data la care reclamantul sau, după caz, societatea stabilită local ia cunoștință sau ar fi trebuit să ia cunoștință de tratamentul despre care pretinde că încalcă dispozițiile capitolului doi (Protecția investițiilor).
- (4) În cazul în care reclamantul nu a introdus o cerere în temeiul articolului 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal) în termen de 18 luni de la depunerea cererii de consultare, se consideră că reclamantul și-a retras cererea de consultare și orice notificare a intenției și că a renunțat la dreptul de a introduce o astfel de cerere. Acest termen poate fi prelungit de comun acord de către părțile care participă la consultări.
- (5) Termenele menționate la alineatele (3) și (4) nu anulează admisibilitatea unei cereri în cazul în care reclamantul poate demonstra că motivul pentru care nu a solicitat consultări sau nu a introdus o cerere, după caz, a fost incapacitatea sa de a acționa ca urmare a unor acțiuni deliberate ale celeilalte părți, cu condiția ca reclamantul să acționeze de îndată ce este în mod rezonabil în măsură să o facă.
- (6) În cazul în care cererea de consultare se referă la o pretinsă încălcare a prezentului acord de către Uniune sau de către un stat membru al Uniunii, cererea se trimite Uniunii.
- (7) Părțile la litigiu pot organiza consultări prin intermediul unei conferințe video sau alte mijloace după caz, cum ar fi în cazul în care reclamantul este o întreprindere mică sau mijlocie.

ARTICOLUL 3.4

Medierea și soluționarea alternativă a litigiilor

- (1) Părțile la litigiu pot conveni în orice moment, inclusiv înainte de transmiterea unei notificări a intenției, să recurgă la mediere.
- (2) Recurgerea la mediere este voluntară și nu aduce atingere poziției juridice a vreuneia dintre părțile la litigiu.
- (3) Recurgerea la mediere poate fi reglementată de regulile prevăzute în anexa 6 (Mecanismul de mediere pentru litigiile dintre investitori și părți) sau de alte reguli asupra cărora convin părțile la litigiu. Orice termen menționat în anexa 6 (Mecanismul de mediere pentru litigiile dintre investitori și părți) poate fi modificat de comun acord de părțile la litigiu.
- (4) Mediatorul este numit de comun acord de către părțile la litigiu sau în conformitate cu articolul 3 (Alegerea mediatorului) din anexa 6 (Mecanismul de mediere pentru litigiile dintre investitori și părți). Mediatorii trebuie să respecte dispozițiile anexei 7 (Cod de conduită pentru membrii tribunalului, membrii tribunalului de apel și mediatori).
- (5) Părțile la litigiu depun toate eforturile pentru a ajunge la o soluție convenită de comun acord în termen de 60 de zile de la data numirii mediatorului.

(6) După ce părțile la litigiu convin să recurgă la mediere, alineatele (3) și (4) de la articolul 3.3 (Consultări) nu se aplică între data acordului de a recurge la mediere și un termen de 30 de zile după data la care una dintre părțile la litigiu decide să pună capăt medierii, printr-o scrisoare transmisă mediatorului și celeilalte părți la litigiu.

(7) Nicio dispoziție a prezentului articol nu împiedică părțile să recurgă la alte forme de soluționare alternativă a litigiilor.

ARTICOLUL 3.5

Notificarea intenției

(1) În cazul în care litigiul nu poate fi soluționat în termen de trei luni de la depunerea cererii de consultare, reclamantul poate transmite o notificare a intenției, în care precizează în scris intenția sa de a recurge la o procedură de soluționare a litigiilor și care conține următoarele informații:

- (a) numele și adresa reclamantului și, dacă cererea este transmisă în numele unei societăți stabilite local, numele, adresa și locul înființării societății stabilite local;
- (b) dispozițiile capitolului doi (Protecția investițiilor) despre care se pretinde că au fost încălcate;
- (c) motivele de fapt și de drept ale litigiului, inclusiv tratamentul despre care se pretinde că încalcă dispozițiile capitolului doi (Protecția investițiilor); și

- (d) obiectul cererii și pierderea estimată sau prejudiciul estimat pe care reclamantul sau societatea sa stabilită local pretinde că l-a suferit ca urmare a încălcării.

Notificarea intenției se transmite Uniunii sau Republicii Singapore, după caz.

(2) În cazul în care i-a fost transmisă o notificare a intenției, Uniunea stabilește pârâtul în termen de două luni de la data primirii notificării. Uniunea informează imediat reclamantul cu privire la decizia în acest sens, pe baza căreia reclamantul poate introduce o cerere în temeiul articolului 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal).

(3) Dacă nu a fost stabilit un pârât în temeiul alineatului (2), se aplică următoarele dispoziții:

- (a) în cazul în care notificarea intenției indică exclusiv un tratament aplicat de un stat membru al Uniunii, acel stat va avea calitatea de pârât;
- (b) în cazul în care notificarea intenției indică un tratament aplicat de o instituție, un organism sau o agenție a Uniunii, aceasta din urmă va avea calitatea de pârât.

(4) În cazul în care Uniunea sau un stat membru are calitatea de pârât, nici Uniunea, nici statul membru în cauză nu poate invoca inadmisibilitatea unei cereri sau faptul că o cerere sau o hotărâre este neîntemeiată sau nevalidă, pe motiv că pârâtul ar trebui sau ar fi trebuit să fie Uniunea, și nu statul membru sau viceversa.

(5) Pentru mai multă claritate, nicio dispoziție a prezentului acord sau a regulilor de soluționare a litigiilor aplicabile nu împiedică Uniunea și statul membru în cauză să-și transmită orice informații referitoare la un litigiu.

ARTICOLUL 3.6

Introducerea unor cereri la tribunal

(1) După cel puțin trei luni de la data notificării intenției în temeiul articolului 3.5 (Notificarea intenției), reclamantul poate introduce o cerere la tribunal în temeiul uneia dintre următoarele reguli de soluționare a litigiilor¹:

- (a) Convenția pentru reglementarea diferendelor relative la investiții între state și persoane ale altor state din 18 martie 1965 (denumită în continuare „Convenția ICSID”), cu condiția ca atât pârâtul, cât și statul reclamantului să fie părți la Convenția ICSID;

¹ Pentru mai multă claritate:

- (a) regulile mecanismelor competente de soluționare a litigiilor se aplică sub rezerva regulilor specifice prevăzute în prezenta secțiune și completate de deciziile adoptate în temeiul alineatului (4) litera (g) de la articolul 4.1 (Comitetul); și
- (b) cererile introduse în numele unui grup compus dintr-un număr nedeterminat de reclamanți neidentificați de către un reprezentant care intenționează să reprezinte interesele reclamanților respectivi în cursul procedurii și să ia toate deciziile referitoare la cererea introdusă în numele acestora nu sunt admisibile.

- (b) Convenția ICSID în conformitate cu Regulamentul privind mecanismul suplimentar pentru administrarea procedurilor de către Secretariatul Centrului Internațional pentru Reglementarea Diferendelor relative la Investiții (denumit în continuare „Regulamentul mecanismului suplimentar ICSID”), cu condiția ca pârâțul sau statul reclamantului să fie parte la Convenția ICSID¹;
 - (c) regulile de arbitraj ale Comisiei Organizației Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional (UNCITRAL); sau
 - (d) orice alte reguli asupra cărora convin părțile la litigiu.
- (2) Alineatul (1) al acestui articol constituie consimțământul pârâțului față de introducerea unei cereri conform prezentei secțiuni. Consimțământul vizat la alineatul (1) și introducerea unei cereri conform prezentei secțiuni sunt considerate a îndeplini cerințele prevăzute:
- (a) în capitolul II din Convenția ICSID și în Regulamentul mecanismului suplimentar ICSID, în ceea ce privește acordul scris al părților la litigiu; și
 - (b) la articolul II din Convenția Organizației Națiunilor Unite pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, semnată la New York la data de 10 iunie 1958 (denumită în continuare „Convenția de la New York”), referitoare la „convenția scrisă”.

¹ În sensul literelor (a) și (b), se consideră că termenul „stat” include Uniunea, în cazul în care Uniunea aderă la Convenția ICSID.

ARTICOLUL 3.7

Condiții pentru introducerea cererii

- (1) O cerere poate fi introdusă conform prezentei secțiuni numai dacă:
 - (a) introducerea cererii este însoțită de consimțământul scris al reclamantului de a recurge la soluționarea litigiului în conformitate cu procedurile prevăzute în prezenta secțiune și de desemnarea de către reclamant a uneia dintre regulile menționate la alineatul (1) de la articolul 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal) ca reguli aplicabile pentru soluționarea litigiului;
 - (b) s-au scurs cel puțin șase luni de la depunerea cererii de consultare în conformitate cu articolul 3.3 (Consultări) și cel puțin trei luni de la depunerea notificării intenției în conformitate cu articolul 3.5 (Notificarea intenției);
 - (c) cererea de consultare și notificarea intenției depuse de reclamant îndeplinesc cerințele prevăzute la alineatul (2) de la articolul 3.3 (Consultări), respectiv la alineatul (1) de la articolul 3.5 (Notificarea intenției);
 - (d) motivele de fapt și de drept ale litigiului au făcut obiectul unei consultări prealabile în temeiul articolului 3.3 (Consultări);
 - (e) toate cererile din cuprinsul cererii introduse în temeiul articolului 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal) se bazează pe un tratament identificat în notificarea intenției efectuată în temeiul articolului 3.5 (Notificarea intenției); și

(f) reclamantul:

- (i) își retrage orice cerere pendinte care este înaintată tribunalului sau oricărei alte instanțe naționale sau internaționale în temeiul dreptului intern sau internațional în legătură cu același tratament despre care pretinde că încalcă dispozițiile capitolului doi (Protecția investițiilor);
- (ii) declară că nu va înainta o astfel de cerere în viitor; și
- (iii) declară că nu va executa nicio hotărâre pronunțată în conformitate cu prezenta secțiune înainte ca aceasta să devină definitivă și că nu va sesiza o instanță națională sau internațională pentru a contesta o hotărâre pronunțată în conformitate cu prezenta secțiune sau pentru a cere revizuirea sau anularea acesteia și nici nu va iniția o altă procedură similară.

(2) În aplicarea alineatului (1) litera (f), termenul „reclamant” se referă la investitor și, dacă este cazul, la societatea stabilită local. În plus, în aplicarea alineatului (1) litera (f) punctul (i), termenul „reclamant” include toate persoanele care dețin, direct sau indirect, o participație la capitalul investitorului sau, dacă este cazul, al societății stabilite local sau care sunt controlate de investitor sau de societatea stabilită local.

(3) La cererea pârâtului, tribunalul își declină competența dacă reclamantul nu respectă vreuna dintre cerințele și declarațiile menționate la alineatele (1) și (2).

(4) Dispozițiile alineatului (1) litera (f) nu exclud dreptul reclamantului de a solicita adoptarea unor măsuri de protecție provizorii de către instanțele sau tribunalele administrative ale pârâtului înainte de instituirea procedurilor în fața oricăreia dintre instanțele de soluționare a litigiilor menționate la articolul 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal) sau în timp ce astfel de proceduri sunt în derulare. În aplicarea prezentului articol, măsurile de protecție provizorii au ca unic scop conservarea drepturilor și intereselor reclamantului și nu implică plata de daune-interese sau soluționarea pe fond a litigiului.

(5) Pentru mai multă certitudine, tribunalul își declină competența dacă litigiul a luat naștere sau există o mare probabilitate ca acesta să fi luat naștere în momentul în care reclamantul a dobândit dreptul de proprietate sau controlul asupra investiției care face obiectul litigiului și tribunalul hotărăște pe baza faptelor că reclamantul a dobândit dreptul de proprietate sau controlul asupra investiției cu scopul principal de a introduce o cerere în virtutea prezentei secțiuni. Prezentul alineat nu aduce atingere altor obiecții legate de competență care pot fi luate în considerare de către tribunal.

ARTICOLUL 3.8

Finanțarea de către un terț

(1) Orice parte la litigiu care beneficiază de finanțare de către un terț notifică celeilalte părți la litigiu și tribunalului numele și adresa terțului finanțator.

(2) Această notificare se face la momentul introducerii cererii sau de îndată ce finanțarea de către un terț este convenită, donată sau acordată, după caz.

ARTICOLUL 3.9

Tribunalul de primă instanță

- (1) Se înființează un tribunal de primă instanță („tribunalul”) pentru a soluționa cererile introduse în temeiul articolului 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal).
- (2) La intrarea în vigoare a prezentului acord, comitetul numește șase membri ai tribunalului. În scopul acestei numiri:
 - (a) partea UE numește doi membri;
 - (b) Singapore numește doi membri; și
 - (c) partea UE și Singapore numesc împreună doi membri, care nu sunt resortisanți ai unui stat membru al Uniunii sau ai Republicii Singapore.
- (3) Comitetul poate decide creșterea sau reducerea numărului de membri cu multipli de trei. Numirile suplimentare se fac pe o bază identică cu cea prevăzută la alineatul (2).

(4) Membrii trebuie să dețină calificările necesare în țările lor pentru exercitarea unor funcții judiciare sau să fie juriști cu competențe recunoscute. Aceștia trebuie să aibă cunoștințe de specialitate sau experiență în dreptul internațional public. Este de dorit ca aceștia să dețină competențe în special în dreptul internațional în materie de investiții, în dreptul comercial internațional sau în soluționarea litigiilor care decurg din investiții internaționale sau din acorduri comerciale internaționale.

(5) Membrii sunt numiți pentru un mandat de opt ani. Cu toate acestea, în cazul a trei dintre cele șase persoane numite imediat după intrarea în vigoare a prezentului acord, care urmează să fie hotărâte prin tragere la sorți, primul mandat are o durată de doisprezece ani. Mandatul unui membru poate fi reînnoit după expirarea mandatului său printr-o decizie a comitetului. De îndată ce devin vacante, locurile vor fi reocupate. O persoană desemnată pentru a înlocui o persoană al cărei mandat nu a expirat va ocupa postul pe durata rămasă din mandatul predecesorului său. O persoană care îndeplinește o funcție în cadrul unei formațiuni a tribunalului la expirarea mandatului poate, cu autorizarea președintelui tribunalului, să îndeplinească în continuare funcția respectivă până la încheierea procedurilor acestei formațiuni și poate fi considerată în continuare membru al tribunalului exclusiv în acest scop.

(6) Tribunalul are un președinte și un vicepreședinte, care sunt responsabili cu aspectele organizatorice. Aceștia au un mandat de patru ani și sunt aleși prin tragere la sorți dintre membrii care au fost numiți în temeiul alineatului 2 litera (c). Ei își exercită funcțiile printr-un sistem de rotație prin tragere la sorți efectuată de către președintele comitetului. Vicepreședintele îl înlocuiește pe președinte atunci când acesta nu este disponibil.

(7) Tribunalul judecă cauzele în formațiuni de trei membri, care au fost numiți în temeiul alineatului (2) litera (a), litera (b), respectiv litera (c). Formațiunea este prezidată de membrul care a fost numit în temeiul alineatului 2 litera (c).

(8) În termen de 90 de zile de la prezentarea unei cereri în temeiul articolului 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal), președintele tribunalului numește membrii care compun formațiunea însărcinată să judece cauza după un sistem de rotație, pentru a garanta că alcătuirea fiecărei formațiuni este aleatorie și imprevizibilă, oferind în același timp șanse egale tuturor membrilor de a-și exercita mandatul.

(9) În pofida alineatului (7), părțile la litigiu pot conveni ca o cauză să fie judecată de către un singur membru. Acest membru va fi ales de către președintele tribunalului din rândul membrilor care au fost numiți în temeiul alineatului 2 litera (c). Pârâțul examinează cu atenție această cerere din partea reclamantului, cu precădere atunci când reclamantul este o întreprindere mică sau mijlocie sau când compensația sau despăgubirile cerute sunt relativ scăzute. O astfel de cerere ar trebui efectuată în același timp cu introducerea cererii în temeiul articolului 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal).

(10) Tribunalul își elaborează propriile proceduri de lucru.

(11) Membrii tribunalului se asigură că sunt disponibili și că au capacitatea de a exercita funcțiile prevăzute în prezenta secțiune.

(12) Pentru asigurarea disponibilității membrilor, aceștia primesc un onorariu lunar care urmează să fie stabilit printr-o decizie a comitetului. Președintele tribunalului și, dacă este cazul, vicepreședinte primesc un onorariu echivalent cu onorariile stabilite în temeiul alineatului (11) de la articolul 3.10 (Tribunalul de apel) pentru fiecare zi lucrată în calitate de președinte al tribunalului, în conformitate cu prezenta secțiune.

(13) Onorariul lunar și onorariile zilnice pentru președintele sau vicepreședintele tribunalului, atunci când îndeplinește funcțiile președintelui tribunalului în temeiul prezentei secțiuni, sunt plătite în mod egal de ambele părți într-un cont gestionat de Secretariatul ICSID. În cazul în care una dintre părți nu plătește onorariul lunar sau onorariile zilnice, cealaltă parte poate alege să le plătească. Orice astfel de arierate rămân exigibile, cu dobânda corespunzătoare.

(14) Cu excepția cazului în care comitetul adoptă o decizie în temeiul alineatului (15), cuantumul celorlalte onorarii și cheltuieli ale membrilor din cadrul unei formațiuni a tribunalului se stabilește în conformitate cu Regulamentul 14 alineatul (1) din Regulamentele administrative și financiare ale convenției ICSID în vigoare la data introducerii cererii și repartizate de tribunal între părțile la litigiu în conformitate cu articolul 3.21 (Cheltuieli).

(15) Pe baza unei decizii a comitetului, onorariul lunar și alte onorarii și cheltuieli pot fi transformate permanent într-un salariu normal. În acest caz, membrii lucrează cu normă întreagă și comitetul stabilește remunerația lor și aspectele organizatorice aferente. În această eventualitate, membrii nu pot exercita nicio altă activitate profesională, remunerată sau nu, cu excepția cazului în care președintele tribunalului acordă în mod excepțional o derogare respectivului membru.

(16) Secretariatul ICSID asigură secretariatul tribunalului și îi furnizează un sprijin adecvat. Cheltuielile aferente acestui sprijin se repartizează de către tribunal între părțile la litigiu în conformitate cu articolul 3.21 (Cheltuieli).

ARTICOLUL 3.10

Tribunalul de apel

- (1) Se înființează un tribunal de apel permanent pentru a instrumenta apelurile împotriva hotărârilor provizorii pronunțate de tribunal.
- (2) La intrarea în vigoare a prezentului acord, comitetul numește șase membri ai tribunalului de apel. În scopul acestei numiri:
 - (a) partea UE numește doi membri;
 - (b) Singapore numește doi membri; și
 - (c) partea UE și Singapore numesc împreună doi membri, care nu sunt resortisanți ai unui stat membru al Uniunii sau ai Republicii Singapore.
- (3) Comitetul poate decide creșterea sau reducerea numărului de membri ai tribunalului de apel cu multipli de trei. Numiri suplimentare trebuie să fie făcute pe aceeași bază prevăzută la alineatul (2).
- (4) Membrii tribunalului de apel trebuie să dețină calificările necesare în țările lor pentru exercitarea celor mai înalte funcții judiciare sau să fie juriști cu competențe recunoscute. Aceștia trebuie să aibă cunoștințe de specialitate sau să aibă experiență în domeniul dreptului internațional public. Este de dorit ca aceștia să dețină competențe în special în dreptul internațional în materie de investiții, în dreptul comercial internațional sau în soluționarea litigiilor care decurg din investiții internaționale sau din acorduri comerciale internaționale.

(5) Membrii tribunalului de apel sunt numiți pentru un mandat de opt ani. Cu toate acestea, în cazul a trei dintre cele șase persoane numite imediat după intrarea în vigoare a prezentului acord, care urmează să fie hotărâte prin tragere la sorți, primul mandat are o durată de doisprezece ani. Mandatul poate fi reînnoit după expirarea mandatului membrului respectiv printr-o decizie a comitetului. De îndată ce devin vacante, locurile vor fi reocupate. O persoană desemnată pentru a înlocui o persoană al cărei mandat nu a expirat va ocupa postul pe durata rămasă din mandatul predecesorului său. O persoană care îndeplinește o funcție în cadrul unei formațiuni a tribunalului de apel la expirarea mandatului poate, cu autorizarea președintelui tribunalului de apel, să îndeplinească în continuare funcția respectivă până la încheierea procedurilor acestei formațiuni și poate fi considerată în continuare membru al tribunalului de apel exclusiv în acest scop.

(6) Tribunalul de apel are un președinte și un vicepreședinte, care sunt responsabili cu aspectele organizatorice. Aceștia au un mandat de patru ani și sunt aleși prin tragere la sorți dintre membrii tribunalului de apel care au fost numiți în temeiul alineatului (2) litera (c). Ei își exercită funcțiile printr-un sistem de rotație prin tragere la sorți efectuată de către președintele comitetului. Vicepreședintele îl înlocuiește pe președinte atunci când acesta nu este disponibil.

(7) Tribunalul de apel judecă cauzele în formațiuni de trei membri, care au fost numiți în temeiul alineatului (2) litera (a), litera (b), respectiv litera (c). Formațiunea este prezidată de membrul care a fost numit în temeiul alineatului (2) litera (c).

(8) Președintele tribunalului de apel numește membrii care compun formațiunea însărcinată să judece apelul după un sistem de rotație, pentru a garanta că alcătuirea fiecărei formațiuni este aleatorie și imprevizibilă, oferind în același timp șanse egale tuturor membrilor de a-și exercita mandatul.

9. Tribunalul de apel își elaborează propriile proceduri de lucru.

(10) Membrii tribunalului de apel se asigură că sunt disponibili și că au capacitatea de a exercita funcțiile prevăzute în prezenta secțiune.

(11) Pentru asigurarea disponibilității membrilor, aceștia primesc un onorariu lunar și un onorariu pentru fiecare zi în care au îndeplinit funcția de membru, care urmează să fie stabilite printr-o decizie a comitetului. Președintele tribunalului de apel și, dacă este cazul, vicepreședintele primesc un onorariu pentru fiecare zi lucrată în calitate de președinte al tribunalului de apel, în conformitate cu prezenta secțiune.

(12) Onorariul lunar și onorariile zilnice pentru președintele sau vicepreședintele tribunalului de apel atunci când îndeplinește funcțiile președintelui tribunalului de apel în temeiul prezentei secțiuni sunt plătite în mod egal de ambele părți într-un cont gestionat de Secretariatul ICSID. În cazul în care una dintre părți nu plătește onorariul lunar sau onorariile zilnice, cealaltă parte poate alege să le plătească. Orice astfel de arierate rămân exigibile, cu dobânda corespunzătoare.

(13) Pe baza unei decizii a comitetului, onorariul lunar și onorariile zilnice pot fi transformate permanent într-un salariu normal. În acest caz, membrii tribunalului de apel lucrează cu normă întreagă și comitetul stabilește remunerația lor și aspectele organizatorice aferente. În acest caz, membrii tribunalului de apel nu pot exercita nicio altă activitate profesională, remunerată sau nu, cu excepția unei derogări acordate cu titlu excepțional de către președintele tribunalului de apel.

(14) Secretariatul ICSID asigură secretariatul tribunalului de apel și îi furnizează un sprijin adecvat. Cheltuielile aferente acestui sprijin se repartizează de către tribunal între părțile la litigiu în conformitate cu articolul 3.21 (Cheltuieli).

ARTICOLUL 3.11

Reguli de etică

(1) Membrii tribunalului și ai tribunalului de apel sunt aleși din rândul unor persoane a căror independență este mai presus de orice îndoială. Ei nu au legătură cu niciun guvern¹ și, în special, nu acceptă instrucțiuni din partea vreunui guvern sau a vreunei organizații cu privire la chestiuni legate de litigiu. Ei nu participă la soluționarea unor litigii care ar putea crea un conflict de interese direct sau indirect. Membrii trebuie să respecte dispozițiile anexei 7 (Cod de conduită pentru membrii tribunalului, membrii tribunalului de apel și mediatori). În plus, din momentul numirii, ei se abțin să acționeze în calitate de avocat, de expert numit de o parte la litigiu sau de martor numit de o parte la litigiu în orice litigiu legat de protecția investițiilor, nou sau aflat pe rol, în virtutea prezentului acord sau a oricărui alt acord sau a legislației naționale.

(2) În cazul în care o parte la litigiu consideră că un membru este în situație de conflict de interese, partea respectivă trimite o cerere de recuzare a membrului respectiv către președintele tribunalului, respectiv către președintele tribunalului de apel. Cererea de recuzare se transmite în termen de 15 zile de la data la care componența formațiunii tribunalului sau a tribunalului de apel a fost comunicată părții la litigiu sau în termen de 15 zile de la data la care faptele relevante au fost aduse la cunoștința acesteia, în cazul în care aceste fapte nu puteau fi cunoscute, în mod rezonabil, în momentul constituirii formațiunii. Cererea de recuzare indică motivele de recuzare.

¹ Pentru mai multă certitudine, faptul că o persoană primește un venit din partea unei administrații publice sau a fost anterior angajată în cadrul unei administrații publice sau are legături de rudenie cu o persoană care primește un venit din partea unei administrații publice nu constituie, în sine, un motiv de incompatibilitate.

- (3) Dacă, în termen de 15 zile de la data cererii de recuzare, membrul recuzat alege să nu demisioneze din formațiunea respectivă, președintele tribunalului, respectiv președintele tribunalului de apel, după audierea părților la litigiu și după ce a oferit membrului posibilitatea de a formula observații, emite o decizie în termen de 45 de zile de la primirea cererii de recuzare și înștiințează părțile la litigiu și pe ceilalți membri ai formațiunii fără întârziere.
- (4) În cazul cererilor de recuzare împotriva numirii președintelui tribunalului în cadrul unei formațiuni, decizia este luată de președintele tribunalului de apel și viceversa.
- (5) La recomandarea motivată a președintelui tribunalului de apel, părțile, printr-o decizie a comitetului, pot decide să înlăture un membru al tribunalului sau al tribunalului de apel în cazul în care comportamentul acestuia este incompatibil cu obligațiile prevăzute la alineatul (1) și cu calitatea de membru al tribunalului sau al tribunalului de apel. În cazul în care este vorba despre comportamentul președintelui tribunalului de apel, președintele tribunalului de primă instanță emite recomandarea motivată. Alineatul (5) al articolului 3.9 (Tribunalul de primă instanță) și alineatul (4) al articolului 3.10 (Tribunalul de apel) se aplică *mutatis mutandis* pentru ocuparea posturilor vacante care pot apărea în temeiul prezentului alineat.

ARTICOLUL 3.12

Mecanismul multilateral de soluționare a litigiilor

Părțile urmăresc, între ele și împreună cu alți parteneri comerciali interesați, instituirea unui tribunal multilateral pentru investiții și a unui mecanism de apel pentru soluționarea litigiilor în materie de investiții internaționale. La instituirea unui astfel de mecanism multilateral, comitetul are în vedere adoptarea unei decizii care să prevadă că litigiile legate de investiții care intră sub incidența prezentei secțiuni urmează să fie soluționate prin intermediul mecanismului multilateral și să precizeze măsurile tranzitorii adecvate.

ARTICOLUL 3.13

Legea aplicabilă și reguli de interpretare

- (1) Tribunalul decide dacă tratamentul care face obiectul cererii încalcă o obligație prevăzută în capitolul doi (Protecția investițiilor).

(2) Sub rezerva alineatului (3), tribunalul aplică prezentul acord interpretat în conformitate cu Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor și cu alte reguli și principii ale dreptului internațional aplicabile între părți¹.

(3) În cazul apariției unor preocupări serioase legate de chestiuni de interpretare care pot afecta domeniile la care se referă prezentul acord, comitetul poate adopta, în temeiul alineatului (4) litera (f) de la articolul 4.1 (Comitetul), interpretări ale dispozițiilor prezentului acord. O interpretare adoptată de comitet este obligatorie pentru tribunal și tribunalul de apel și orice hotărâre trebuie să fie în concordanță cu decizia respectivă. Comitetul poate decide că o interpretare are efect obligatoriu cu începere de la o anumită dată.

ARTICOLUL 3.14

Cereri vădit nefondate

(1) Pârâtul poate ridica o obiecție pentru lipsa vădită de temei a unei cereri în termen de cel mult 30 de zile de la constituirea unei formațiuni a tribunalului în temeiul articolului 3.9 (Tribunalul de primă instanță) și, în orice caz, înainte de prima ședință a formațiunii tribunalului.

¹ Pentru mai multă certitudine, dreptul intern al părților nu face parte din dreptul aplicabil. Atunci când tribunalul trebuie să verifice sensul unei dispoziții din dreptul intern al uneia dintre părțile la litigiu ca o chestiune de fapt, acesta se bazează pe interpretarea obișnuită a dispoziției respective de către instanțele sau autoritățile acelei părți, și sensul dat dreptului intern relevant de către tribunal nu este obligatoriu pentru instanțele sau autoritățile părților la acord. Tribunalul nu are competența de a stabili legalitatea unei măsuri, presupusă a constitui o încălcare a prezentului acord, pe baza dreptului intern al unei părți la litigiu.

- (2) Pârâtul trebuie să specifice cu maximum de precizie motivele obiecției.
- (3) După ce le oferă părților la litigiu ocazia de a-și prezenta observațiile cu privire la obiecție, tribunalul pronunță o decizie sau o hotărâre provizorie cu privire la obiecția respectivă în prima ședință a formațiunii tribunalului sau imediat după aceasta.
- (4) Această procedură și orice decizie a tribunalului nu aduc atingere dreptului unui pârât de a ridica obiecții, în temeiul articolului 3.15 (Cereri fără temei juridic) sau în cursul procedurii, în legătură cu fundamentul juridic al unei cereri și nu aduc atingere nici autorității tribunalului de a se pronunța cu titlu preliminar asupra altor obiecții.

ARTICOLUL 3.15

Cereri neîntemeiate de drept

- (1) Fără a aduce atingere competenței tribunalului de a se pronunța asupra altor obiecții cu titlu preliminar sau dreptului pârâtului de a ridica astfel de obiecții la momentul oportun, tribunalul examinează și se pronunță cu titlu preliminar asupra oricărei obiecții ridicate de pârât cu privire la faptul că, din punct de vedere juridic, o cerere introdusă în temeiul articolului 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal) nu este, în tot sau în parte, o cerere în privința căreia să poată fi pronunțată o hotărâre în favoarea reclamantului în temeiul prezentei secțiuni, chiar dacă s-ar pleca de la premisa că faptele invocate sunt reale. Tribunalul poate examina totodată orice alte fapte pertinente care nu fac obiectul litigiului.

(2) O obiecție în sensul alineatului (1) se înaintează tribunalului cât mai curând după constituirea formațiunii tribunalului și în orice caz nu mai târziu de data fixată de tribunal pentru depunerea de către pârât a contra-memoriului sau a memoriului în apărare sau, în cazul unei modificări a cererii, de data fixată de tribunal pentru depunerea de către pârât a răspunsului său la modificare. Nu pot fi înaintate obiecții în sensul alineatului (1) cât timp este în curs o procedură în temeiul articolului 3.14 (Cereri vădit nefondate), cu excepția cazului în care tribunalul acordă permisiunea de a ridica obiecții conform prezentului articol, după examinarea corespunzătoare a circumstanțelor cauzei.

(3) La primirea unei obiecții în temeiul alineatului (1) și dacă nu consideră că aceasta este vădit nefondată, tribunalul suspendă procedura pe fond, stabilește un calendar pentru examinarea obiecției care să fie compatibil cu orice calendar stabilit pentru examinarea altor chestiuni preliminare și pronunță o decizie sau o hotărâre provizorie privind obiecția precizând motivele pentru decizia sa sau pentru hotărârea sa provizorie.

ARTICOLUL 3.16

Transparența procedurilor

Anexa 8 (Norme privind accesul public la documente, audierile și posibilitatea ca terțe persoane să prezinte observații) se aplică litigiilor prevăzute în prezenta secțiune.

ARTICOLUL 3.17

Partea la acord care nu participă la litigiu

- (1) Tribunalul acceptă ca partea care nu participă la litigiu să formuleze observații orale sau scrise referitoare la chestiuni de interpretare a tratatului sau, după consultarea părților la litigiu, o poate invita să formuleze observații.
- (2) Tribunalul nu trage nicio concluzie din absența observațiilor sau a unui răspuns la o invitație în temeiul alineatului (1).
- (3) Tribunalul se asigură că prezentarea observațiilor nu perturbă sau îngreunează inutil procedura și că nu aduce prejudicii nejustificate niciuneia dintre părțile la litigiu.
- (4) Tribunalul se asigură totodată că părților la litigiu li se acordă o posibilitate rezonabilă de a prezenta observații cu privire la orice observație a părții care nu participă la litigiu.

ARTICOLUL 3.18

Hotărâri

(1) În cazul în care decide că tratamentul care face obiectul litigiului încalcă o obligație prevăzută în capitolul doi (Protecția investițiilor), tribunalul poate acorda, separat sau în solidar, numai¹:

- (a) daune-interese și orice dobânzi aplicabile; și
- (b) restituirea proprietății, cu condiția ca pârâtul să poată plăti daune-interese și orice dobânzi aplicabile, stabilite de tribunal în conformitate cu capitolul doi (Protecția investițiilor), în locul restituirii.

(2) Daunele-interese nu pot să depășească cuantumul pierderilor suferite de reclamant sau de societatea sa stabilită local, după caz, ca urmare a încălcării dispozițiilor pertinente din capitolul doi (Protecția investițiilor), din care se scad eventualele despăgubiri sau compensații anterioare acordate deja de partea vizată. Tribunalul nu acordă daune punitive.

(3) Atunci când cererea este introdusă în numele unei societăți stabilite local, hotărârea se adresează acestei societăți.

¹ Pentru mai multă certitudine, hotărârea este dată pe baza cererii reclamantului, după examinarea eventualelor observații ale părților la litigiu.

(4) Ca regulă generală, tribunalul pronunță o hotărâre provizorie în termen de 18 luni de la data introducerii cererii. Dacă tribunalul consideră că nu poate pronunța hotărârea provizorie în termen de 18 luni, acesta informează în scris părțile la litigiu cu privire la motivele întârzierii și indică termenul în care estimează că va pronunța hotărârea provizorie. O hotărâre provizorie devine definitivă la 90 de zile după ce a fost pronunțată dacă niciuna dintre părțile la litigiu nu a contestat-o în fața tribunalului de apel.

ARTICOLUL 3.19

Procedura de apel

(1) Oricare dintre părțile la litigiu poate contesta o hotărâre provizorie în fața tribunalului de apel, în termen de 90 de zile de la pronunțarea acesteia. Motivele de apel sunt următoarele:

- (a) o eroare a tribunalului în ceea ce privește interpretarea sau aplicarea legislației aplicabile;
- (b) o eroare vădită a tribunalului în ceea ce privește aprecierea faptelor, inclusiv aprecierea legislației interne aplicabile; sau
- (c) motivele prevăzute la articolul 52 din Convenția ICSID, în măsura în care acestea nu sunt acoperite de literele (a) și (b).

(2) În cazul în care tribunalul de apel respinge apelul, hotărârea provizorie devine definitivă. Tribunalul de apel poate, de asemenea, să respingă apelul în regim de urgență atunci când este evident că acesta este vădit neîntemeiat, caz în care hotărârea provizorie devine definitivă.

(3) În cazul în care tribunalul de apel admite apelul, acesta modifică sau infirmă, în întregime sau parțial, constatările și concluziile juridice ale hotărârii provizorii. Tribunalul de apel trimite cauza spre rejudecare tribunalului, specificând exact modul în care a modificat sau infirmat constatările și concluziile pertinente ale tribunalului. Tribunalul este ținut de constatările și concluziile tribunalului de apel și, după audierea părților la litigiu, dacă este cazul, își revizuieste hotărârea provizorie în consecință. Tribunalul încearcă să pronunțe hotărârea revizuită în termen de 90 de zile de la trimiterea cauzei spre rejudecare.

(4) Ca regulă generală, durata procedurii de apel nu depășește 180 de zile, calculate de la data la care o parte la litigiu notifică oficial decizia sa de a introduce apel până la data la care tribunalul de apel pronunță hotărârea. Dacă tribunalul de apel consideră că nu poate pronunța hotărârea în termen de 180 de zile, acesta informează în scris părțile la litigiu cu privire la motivele întârzierii și indică termenul în care estimează că va pronunța hotărârea. În nici un caz procedura nu ar trebui să depășească 270 de zile.

(5) Partea la litigiu care introduce un apel furnizează o garanție pentru costurile procedurii de apel. Partea la litigiu furnizează, de asemenea, orice alte garanții care pot fi dispuse de tribunalul de apel.

(6) Dispozițiile articolului 3.8 (Finanțarea de către un terț), ale anexei 8 (Norme privind accesul public la documente, audierile și posibilitatea ca terțe persoane să prezinte observații), ale articolului 3.17 (Partea la acord care nu participă la litigiu) și ale articolului 3.21 (Cheltuieli) se aplică *mutatis mutandis* procedurii de apel.

ARTICOLUL 3.20

Despăgubirea sau alte forme de compensare

Pârâtul nu poate pretinde, iar tribunalul nu poate accepta, ca mijloc de apărare, cerere reconvențională, drept de compensare sau pentru orice alt motiv, faptul că reclamantul a primit sau va primi o despăgubire sau o altă compensație, ca urmare a unui contract de asigurare sau de garanție, pentru o parte sau pentru totalitatea despăgubirilor solicitate într-un litigiu inițiat în conformitate cu prezenta secțiune.

ARTICOLUL 3.21

Cheltuieli

- (1) Tribunalul dispune plata cheltuielilor aferente procedurii de către partea care cade în pretenții. În cazuri excepționale, tribunalul poate repartiza cheltuielile între părțile la litigiu, dacă consideră că repartizarea lor este adecvată circumstanțelor cazului.
- (2) Alte cheltuieli rezonabile, inclusiv cele de reprezentare și asistență juridică, sunt suportate de partea care cade în pretenții, exceptând situațiile în care tribunalul hotărăște că repartizarea cheltuielilor nu este adecvată circumstanțelor cazului.
- (3) Atunci când cererea este admisă numai în parte, cheltuielile acordate se ajustează proporțional cu numărul sau cu amplexarea capetelor de cerere admise.

(4) În cazul în care o cerere este respinsă, în tot sau în parte, în aplicarea articolului 3.14 (Cereri vădit nefondate) sau a articolului 3.15 (Cereri fără temei juridic), tribunalul dispune ca toate cheltuielile aferente cererii sau capetelor de cerere respective, inclusiv cheltuielile aferente procedurii și alte costuri rezonabile, printre care cheltuielile de reprezentare și asistență juridică, să fie suportate de către partea care cade în pretenții.

(5) Comitetul ia în considerare adoptarea unor norme suplimentare privind onorariile pentru a determina quantumul maxim al cheltuielilor de reprezentare și asistență juridică care pot fi suportate de anumite categorii de părți care cad în pretenții. Aceste norme suplimentare țin cont de resursele financiare ale reclamanților care sunt persoane fizice sau întreprinderi mici sau mijlocii. Comitetul încearcă să adopte astfel de norme suplimentare în termen de un an de la intrarea în vigoare a prezentului acord.

ARTICOLUL 3.22

Executarea hotărârilor

(1) O hotărâre pronunțată în conformitate cu prezenta secțiune nu poate fi executată decât după rămânerea sa definitivă în temeiul alineatului (4) de la articolul 3.18 (Hotărârea), al alineatului (2) de la articolul 3.19 (Procedura de apel) sau al alineatului (3) de la articolul 3.19 (Procedura de apel). Hotărârile definitive pronunțate de către tribunal în conformitate cu prezenta secțiune sunt obligatorii pentru părțile la litigiu și nu pot face obiectul unui apel, al unei reexaminări, al unei anulări sau al oricărei alte căi de atac¹.

¹ Pentru mai multă certitudine, această dispoziție nu împiedică o parte la litigiu să solicite tribunalului revizuirea, rectificarea sau interpretarea unei hotărâri, de exemplu în temeiul articolelor 50 și 51 din Convenția ICSID sau al articolelor 37 și 38 din regulile de arbitraj ale UNCITRAL sau cu dispozițiile echivalente ale altor norme, după cum sunt aplicabile procedurii în cauză.

- (2) Fiecare parte la acord recunoaște orice hotărâre pronunțată în temeiul prezentului acord ca fiind obligatorie și asigură executarea obligației pecuniare pe teritoriul său, la fel ca în cazul unei hotărâri definitive a unei instanțe din partea respectivă.
- (3) Executarea hotărârii este reglementată de legile privind executarea hotărârilor sau sentințelor în vigoare în locul în care se solicită executarea.
- (4) Pentru mai multă certitudine, articolul 4.11 (Absența efectelor directe) din capitolul patru (Dispoziții instituționale, generale și finale) nu împiedică recunoașterea, executarea sau asigurarea aplicării hotărârilor pronunțate în conformitate cu prezenta secțiune.
- (5) În sensul articolului I din Convenția de la New York, hotărârile definitive pronunțate în conformitate cu prezenta secțiune sunt hotărâri arbitrale referitoare la litigii care se consideră că decurg dintr-o relație sau o tranzacție comercială.
- (6) Pentru mai multă certitudine și sub rezerva dispozițiilor de la alineatul (1), în cazul în care un litigiu a fost supus procedurii de soluționare a litigiilor în temeiul alineatului (1) litera (a) de la articolul 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal), o hotărâre definitivă pronunțată în conformitate cu prezenta secțiune este considerată a fi o hotărâre în sensul secțiunii 6 din capitolul IV din Convenția ICSID.

ARTICOLUL 3.23

Rolul părților la acord

(1) Niciuna dintre părți nu acordă protecție diplomatică și nu introduce o acțiune internațională în privința unui litigiu pe care unul dintre investitorii săi și cealaltă parte au convenit să îl supună sau l-au supus procedurii de soluționare a litigiilor în conformitate cu prezenta secțiune, cu excepția cazului în care cealaltă parte nu se conformează hotărârii pronunțate în litigiul respectiv. În aplicarea prezentului alineat, „protecția diplomatică” nu include schimburile diplomatice informale având ca unic scop soluționarea litigiului.

(2) Pentru mai multă certitudine, alineatul (1) nu exclude posibilitatea ca o parte să recurgă la procedurile de soluționare a litigiilor prevăzute în capitolul trei (Soluționarea litigiilor) secțiunea B (Soluționarea litigiilor dintre părți) în legătură cu o măsură cu aplicabilitate generală, chiar dacă se pretinde că măsura respectivă încalcă prezentul acord în ceea ce privește o investiție anume pentru care a fost introdusă o cerere în temeiul articolului 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal) și nu aduce atingere articolului 3.17 (Partea la acord care nu participă la litigiu).

ARTICOLUL 3.24

Conexare

(1). Atunci când două sau mai multe cereri introduse separat în temeiul articolului 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal) au în comun o chestiune de drept sau de fapt și decurg din aceleași evenimente sau circumstanțe, o parte la litigiu poate solicita constituirea unei formațiuni separate a tribunalului („formațiunea însărcinată cu conexarea”) și poate cere acestei formațiuni să emită un ordin de conexare în conformitate cu:

- (a) acordul tuturor părților la litigiu care ar fi vizate de ordinul respectiv, caz în care părțile la litigiu trebuie să înainteze o cerere comună în conformitate cu alineatul (3); sau
- (b) alineatele (2)-(12), cu condiția ca ordinul solicitat să vizeze un singur pârât.

(2) Partea la litigiu care solicită un ordin de conexare trebuie să notifice în prealabil celelalte părți la litigiu care ar urma să fie vizate de ordinul respectiv. Notificarea precizează:

- (a) numele și adresele tuturor părților la litigiu care ar urma să fie vizate de ordin;
- (b) cererile sau părțile acestora care ar urma să fie vizate de ordin; și
- (c) motivele pentru care se solicită ordinul.

Părțile la litigiu fac eforturi pentru a conveni cu privire la ordinul de conexare solicitat și la regulile de soluționare a litigiilor aplicabile.

(3) În cazul în care părțile la litigiu menționate la alineatul (2) nu ajung la un acord cu privire la conexare în termen de 30 de zile de la notificare, una dintre ele poate face o cerere de ordin de conexare în conformitate cu alineatele (3)-(7). Cererea se efectuează în scris și se transmite președintelui tribunalului și tuturor părților la litigiu pe care ar urma să le vizeze ordinul. Cererea precizează:

- (a) numele și adresele tuturor părților la litigiu care ar urma să fie vizate de ordin;
- (b) cererile sau părțile acestora care ar urma să fie vizate de ordin; și
- (c) motivele pentru care se solicită ordinul.

În cazul în care părțile la litigiu ajung la un acord cu privire la conexarea cererilor, ele înaintează o cerere comună președintelui tribunalului în conformitate cu prezentul alineat.

(4) Cu excepția cazului în care președintele tribunalului constată, în termen de 30 de zile de la primirea unei cereri în conformitate cu alineatul (3), că cererea este vădit nefondată, se constituie o formațiune a tribunalului însărcinată cu conexarea, în conformitate cu alineatul (8) de la articolul 3.9 (Tribunalul de primă instanță).

- (5) Formațiunea tribunalului însărcinată cu conexarea își desfășoară activitatea în felul următor:
- (a) cu excepția cazului în care părțile la litigiu convin altfel, dacă toate cererile vizate de ordinul de conexare solicitat au fost introduse în conformitate cu aceleași reguli de soluționare a litigiilor, formațiunea tribunalului însărcinată cu conexarea procedează conform regulilor respective;
 - (b) dacă cererile vizate de ordinul de conexare solicitat nu au fost introduse în conformitate cu aceleași reguli de soluționare a litigiilor:
 - (i) părțile la litigiu pot conveni asupra regulilor de soluționare a litigiilor disponibile conform articolului 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal) care se vor aplica procedurilor de conexare; sau
 - (ii) dacă părțile la litigiu nu pot ajunge la un acord asupra regulilor de soluționare a litigiilor în termen de 30 de zile de la data cererii prevăzute la alineatul (3), procedurilor de conexare li se aplică regulile de arbitraj ale UNCITRAL.
- (6) În cazul în care formațiunea însărcinată cu conexarea constată că două sau mai multe cereri introduse în conformitate cu articolul 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal) au în comun o chestiune de drept sau de fapt și decurg din aceleași evenimente sau circumstanțe, în vederea soluționării echitabile și eficiente a cererilor și a consecvenței hotărârilor, și după audierea părților la litigiu, formațiunea însărcinată cu conexarea:
- (a) poate să își declare competența pentru toate cererile sau o parte a acestora și poate să le instrumenteze și să le judece împreună; sau

(b) poate să își declare competența, să instrumenteze și să judece una sau mai multe cereri a căror judecare consideră că ar fi utilă pentru soluționarea celorlalte.

(7) În cazul în care a fost constituită o formațiune însărcinată cu conexarea, un reclamant care a introdus o cerere în conformitate cu articolul 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal) și care nu a fost menționat în cererea prevăzută la alineatul (3) poate adresa formațiunii însărcinate cu conexarea o cerere scrisă de a fi inclus în orice ordin pronunțat în conformitate cu alineatul (6). Această cerere trebuie să îndeplinească cerințele prevăzute la alineatul (3).

(8) La cererea uneia dintre părțile la litigiu, formațiunea însărcinată cu conexarea, înainte de a lua decizia prevăzută la alineatul (6), poate dispune suspendarea procedurii unei formațiuni constituite în conformitate cu articolul 3.9 (Tribunalul de primă instanță), cu excepția cazului în care această formațiune și-a amânat deja lucrările.

(9) O formațiune a tribunalului constituită în conformitate cu articolul 3.9 (Tribunalul de primă instanță) nu mai are competența de a judeca o cerere, sau părți ale acesteia, dacă o formațiune însărcinată cu conexarea își declară competența pentru cererea respectivă, iar lucrările formațiunii constituite în conformitate cu articolul 3.9 (Tribunalul de primă instanță) se suspendă sau se amână în consecință.

(10) Hotărârea formațiunii însărcinate cu conexarea cu privire la cererile sau părțile cererilor pentru care și-a declarat competența este obligatorie pentru formațiunile constituite în conformitate cu articolul 3.9 (Tribunalul de primă instanță) în privința cererilor respective, de la data la care hotărârea devine definitivă în temeiul alineatului (4) de la articolul 3.18 (Hotărârea), al alineatului (2) de la articolul 3.19 (Procedura de apel) sau al alineatului (3) de la articolul 3.19 (Procedura de apel).

(11) Un reclamant își poate retrage din procedura de soluționare a litigiilor cererea sau o parte a acesteia vizată de conexare conform prezentului articol, cu condiția ca această cerere sau parte a cererii să nu fie introdusă din nou în conformitate cu articolul 3.6 (Introducerea unor cereri la tribunal).

(12) La cererea uneia dintre părțile la litigiu, formațiunea însărcinată cu conexarea poate dispune măsurile pe care le consideră necesare pentru a păstra confidențialitatea informațiilor protejate ale părții respective la litigiu în raport cu celelalte părți la litigiu. Aceste măsuri pot include autorizarea transmiterii către celelalte părți la litigiu a unor versiuni ale documentelor care conțin informații protejate sau măsuri pentru desfășurarea unor părți ale audierii cu ușile închise.

SECȚIUNEA B

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR DINTRE PĂRȚI

ARTICOLUL 3.25

Domeniul de aplicare

Prezenta secțiune se aplică tuturor litigiilor dintre părți legate de interpretarea și aplicarea dispozițiilor prezentului acord, cu excepția cazului în care se prevede în mod expres contrariul.

ARTICOLUL 3.26

Consultări

- (1) Părțile caută să soluționeze orice litigiu legat de interpretarea și aplicarea dispozițiilor menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare) inițiind consultări cu bună credință, pentru a ajunge la o soluție convenită de comun acord.
- (2) Partea care dorește inițierea consultărilor transmite o cerere scrisă celeilalte părți, cu o copie către comitet, care comunică motivele pentru solicitarea consultărilor, inclusiv identificarea măsurilor în cauză, dispozițiile aplicabile menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare) și motivele pentru care consideră că măsurile sunt incompatibile cu aceste dispoziții.
- (3) Consultările se desfășoară în termen de 30 de zile de la data primirii cererii și au loc, în absența unui acord contrar între părți, pe teritoriul părții pârâte. Consultările sunt considerate încheiate după 60 de zile de la data primirii cererii, cu excepția cazului în care părțile convin altfel. Consultările sunt confidențiale și nu aduc atingere drepturilor părților în cadrul unei eventuale continuări a procedurii.
- (4) Consultările cu privire la chestiuni urgente se desfășoară în termen de 15 zile de la data primirii cererii și sunt considerate încheiate după 30 de zile de la data primirii cererii, cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

(5) În cazul în care partea căreia îi este adresată cererea nu răspunde la cererea de participare la consultări în termen de zece zile de la data primirii acesteia sau în cazul în care consultările nu au loc în termenele prevăzute la alineatul (3), respectiv la alineatul (4) sau sunt încheiate fără a se găsi o soluție reciproc agreeată, partea reclamantă poate solicita instituirea unei comisii de arbitraj, în conformitate cu articolul 3.28 (Inițierea procedurii de arbitraj).

ARTICOLUL 3.27

Medierea

Oricare dintre părți poate solicita celeilalte părți să inițieze o procedură de mediere în temeiul anexei 10 (Procedura de mediere pentru litigiile dintre părți) cu privire la orice măsură care are efecte negative asupra investițiilor dintre părți.

ARTICOLUL 3.28

Inițierea procedurii de arbitraj

(1) În cazul în care părțile nu reușesc să soluționeze un litigiu prin consultări, așa cum se prevede la articolul 3.26 (Consultări), partea reclamantă poate solicita instituirea unei comisii de arbitraj, în conformitate cu prezentul articol.

(2) Cererea de instituire a unei comisii de arbitraj se adresează în scris părții pârâte și comitetului. Partea reclamantă identifică în cererea sa măsura specifică în cauză și explică motivul pentru care măsura respectivă ar putea constitui o încălcare a dispozițiilor menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare) suficient de detaliat pentru a prezenta cu claritate temeiul juridic al plângerii.

ARTICOLUL 3.29

Instituirea comisiei de arbitraj

- (1) Comisia de arbitraj este compusă din trei arbitri.
- (2) În termen de cinci zile de la data primirii cererii menționate la articolul 3.28 (Inițierea procedurii de arbitraj) alineatul (1) de către partea pârâtă, părțile lansează consultări pentru a ajunge la un acord privind componența comisiei de arbitraj.
- (3) În cazul în care părțile nu reușesc să ajungă la un acord cu privire la alegerea președintelui comisiei de arbitraj în termen de zece zile de la inițierea consultărilor menționate la alineatul (2), președintele comitetului sau delegatul acestuia, în termen de 20 de zile de la inițierea consultărilor menționate la alineatul (2), selectează un arbitru care va îndeplini funcția de președinte, prin tragere la sorți, din lista menționată la articolul 3.44 (Liste de arbitri) alineatul (1).

- (4) În cazul în care părțile nu reușesc să ajungă la un acord privind arbitrii în termen de zece zile de la inițierea consultărilor menționate la alineatul (2):
- (a) fiecare parte poate selecta un arbitru, care nu va îndeplini funcția de președinte, dintre persoanele de pe lista stabilită în temeiul alineatului (2) de la articolul 3.44 (Liste de arbitri), în termen de 15 zile de la inițierea consultărilor menționate la alineatul (2); și
 - (b) dacă una dintre părți nu selectează un arbitru în conformitate cu alineatul 4 litera (a), președintele comitetului sau delegatul acestuia selectează arbitrul rămas, prin tragere la sorți, dintre persoanele propuse de respectiva parte în temeiul alineatului (2) de la articolul 3.44 (Liste de arbitri), în termen de 20 de zile de la inițierea consultărilor menționate la alineatul (2).
- (5) În cazul în care lista menționată la alineatul (2) de la articolul 3.44 (Liste de arbitri) nu este stabilită în termenul necesar în sensul alineatului (4):
- (a) dacă ambele părți au propus persoane în temeiul alineatului (2) de la articolul 3.44 (Liste de arbitri), fiecare parte poate selecta un arbitru, care nu va îndeplini funcția de președinte, dintre persoanele propuse, în termen de 15 zile de la inițierea consultărilor menționate la alineatul (2). Dacă una dintre părți nu selectează un arbitru, președintele comitetului sau persoana delegată de acesta selectează arbitrul, prin tragere la sorți, dintre persoanele propuse de partea care nu a selectat un arbitru; sau

- (b) dacă numai una dintre părți a propus persoane în temeiul alineatului (2) de la articolul 3.44 (Liste de arbitri), fiecare parte poate selecta un arbitru, care nu va îndeplini funcția de președinte, dintre persoanele propuse, în termen de 15 zile de la inițierea consultărilor menționate la alineatul (2). Dacă una dintre părți nu selectează un arbitru, președintele comitetului sau persoana delegată de acesta selectează arbitrul, prin tragere la sorți, dintre persoanele propuse.
- (6) În cazul în care lista prevăzută la alineatul (1) de la articolul 3.44 (Liste de arbitri) nu este stabilită în termenul necesar în sensul alineatului (3), președintele se selectează prin tragere la sorți dintre foștii membri ai organului de apel al OMC, care nu pot fi persoane fizice din una dintre părți.
- (7) Data creării comisiei de arbitraj este data la care este selectat ultimul dintre cei trei arbitri.
- (8) Înlocuirea arbitrilor are loc numai din motivele prezentate detaliat în regulile 18-24 din anexa 9 (Regulamentul de procedură pentru arbitraj) și în conformitate cu procedurile aferente.

ARTICOLUL 3.30

Hotărâri preliminare privind urgența

La cererea uneia dintre părți, comisia de arbitraj pronunță, în termen de zece zile de la instituirea sa, o hotărâre preliminară cu privire la caracterul urgent al cazului.

ARTICOLUL 3.31

Raportul intermediar al comisiei

- (1) Comisia de arbitraj adresează părților un raport intermediar în care prezintă constatările de fapt, aplicabilitatea dispozițiilor pertinente ale prezentului acord și motivele fundamentale ale constatărilor și recomandărilor, în termen de cel mult 90 de zile de la data instituirii sale. Atunci când comisia de arbitraj consideră că acest termen nu poate fi respectat, președintele comisiei de arbitraj comunică în scris acest lucru părților și comitetului, precizând motivele întârzierii și data la care intenționează să prezinte raportul intermediar. Comisia de arbitraj nu poate, în nicio circumstanță, să emită raportul intermediar mai târziu de 120 de zile de la data instituirii sale.
- (2) Oricare dintre părți poate adresa comisiei de arbitraj o cerere scrisă în vederea reexaminării unor aspecte specifice ale raportului intermediar în termen de 30 de zile de la notificarea acestuia.
- (3) În cazuri urgente, comisia de arbitraj depune toate eforturile pentru a-și prezenta raportul intermediar în jumătate din termenul permis în temeiul alineatului (1) și oricare dintre părți poate înainta comisiei de arbitraj o cerere scrisă în vederea reexaminării unor aspecte specifice din raportul intermediar în termen de 15 zile de la notificarea acestuia.
- (4) După analizarea tuturor observațiilor formulate în scris de părți cu privire la raportul intermediar, comisia de arbitraj își poate modifica raportul și poate efectua orice alte examinări pe care le consideră adecvate. Constatările hotărârii finale a comisiei de arbitraj trebuie să includă o expunere suficient de amplă a argumentelor formulate în faza de reexaminare intermediară și să abordeze în mod clar observațiile scrise ale celor două părți.

ARTICOLUL 3.32

Hotărârea comisiei de arbitraj

- (1) Comisia de arbitraj comunică hotărârea sa părților și comitetului în termen de 150 de zile de la data instituirii sale. Atunci când consideră că acest termen nu poate fi respectat, președintele comisiei de arbitraj comunică în scris acest lucru părților și comitetului, precizând motivele întârzierii și data la care intenționează să pronunțe hotărârea. Comisia de arbitraj nu poate, în nicio circumstanță, să emită hotărârea mai târziu de 180 de zile de la data instituirii sale.
- (2) În cazuri urgente, comisia de arbitraj depune toate eforturile pentru a emite hotărârea în termen de 75 de zile de la data instituirii sale. Comisia de arbitraj nu ar trebui, în nicio circumstanță, să emită hotărârea mai târziu de 90 de zile de la data instituirii sale.

ARTICOLUL 3.33

Conformarea cu hotărârea comisiei de arbitraj

Fiecare parte ia orice măsură necesară pentru a se conforma cu bună credință hotărârii comisiei de arbitraj, iar părțile depun eforturi pentru a conveni asupra termenului în care trebuie să se conformeze hotărârii.

ARTICOLUL 3.34

Termenul rezonabil pentru conformare

- (1) În termen de cel mult 30 de zile de la primirea notificării privind hotărârea comisiei de arbitraj, partea pârâtă notifică partea reclamantă și comitetul cu privire la termenul necesar pentru a se conforma hotărârii comisiei de arbitraj (denumit în continuare „termenul rezonabil”), dacă nu este posibilă o conformare imediată.
- (2) În cazul unui dezacord între părți cu privire la termenul rezonabil necesar pentru a se conforma hotărârii comisiei de arbitraj, în termen de 20 de zile de la primirea notificării trimise de partea pârâtă în temeiul alineatului (1), partea reclamantă poate solicita în scris comisiei de arbitraj inițiale, să stabilească termenul rezonabil. Această cerere se notifică simultan celeilalte părți și comitetului. Comisia de arbitraj inițială comunică părților hotărârea sa și notifică comitetul în termen de 20 de zile de la data depunerii cererii.
- (3) În cazul în care un membru al comisiei de arbitraj inițiale nu mai este disponibil, se aplică procedurile prevăzute la articolul 3.29 (Instituirea comisiei de arbitraj). Termenul pentru pronunțarea hotărârii este de 35 de zile de la data depunerii cererii menționate la alineatul (2).
- (4) Partea pârâtă informează în scris partea reclamantă asupra progreselor înregistrate pentru a se conforma hotărârii comisiei de arbitraj cu cel puțin o lună înainte de expirarea termenului rezonabil.

- (5) Termenul rezonabil poate fi prelungit de comun acord de către părți.

ARTICOLUL 3.35

Examinarea măsurilor adoptate în vederea conformării cu hotărârea comisiei de arbitraj

- (1) Partea pârâtă notifică celeilalte părți și comitetului, înainte de expirarea termenului rezonabil, orice măsuri pe care le-a adoptat pentru a se conforma hotărârii comisiei de arbitraj.
- (2) În cazul unui dezacord între părți cu privire la existența oricăror măsuri notificate în temeiul alineatului (1) sau la compatibilitatea acestor măsuri cu dispozițiile menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare), partea reclamantă poate solicita în scris comisiei de arbitraj inițiale să decidă asupra acestei chestiuni. Această cerere trebuie să identifice măsura specifică în cauză și dispozițiile menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare) cu care partea consideră că măsura respectivă nu este compatibilă suficient de detaliat pentru a prezenta cu claritate temeiul juridic al plângerii. Această cerere trebuie, de asemenea, să explice de ce măsura respectivă este incompatibilă cu dispozițiile menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare). Comisia de arbitraj inițială notifică hotărârea sa în termen de 45 de zile de la data depunerii cererii.
- (3) În cazul în care un membru al comisiei de arbitraj inițiale nu mai este disponibil, se aplică procedurile prevăzute la articolul 3.29 (Instituirea comisiei de arbitraj). Termenul pentru pronunțarea hotărârii este de 60 de zile de la data depunerii cererii menționate la alineatul (2).

ARTICOLUL 3.36

Măsuri temporare în caz de neconformare

(1) În cazul în care partea pârâtă nu notifică nicio măsură adoptată pentru a se conforma hotărârii comisiei de arbitraj înainte de expirarea termenului rezonabil sau în cazul în care comisia de arbitraj hotărăște că nu s-au luat astfel de măsuri sau că măsura notificată în conformitate cu articolul 3.35 (Examinarea măsurilor adoptate în vederea conformării cu hotărârea comisiei de arbitraj) alineatul (1) nu este compatibilă cu obligațiile care îi revin părții în temeiul dispozițiilor menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare), partea pârâtă începe negocierile cu partea reclamantă în vederea găsirii unui acord reciproc acceptabil cu privire la compensare.

(2) În cazul în care nu se ajunge la un acord în ceea ce privește compensarea în termen de 30 de zile de la încheierea termenului rezonabil, sau în termen de 30 de zile de la data hotărârii comisiei de arbitraj în temeiul articolului 3.35 (Examinarea măsurilor adoptate în vederea conformării cu hotărârea comisiei de arbitraj), că nu s-au luat niciun fel de măsuri de conformare cu hotărârea comisiei de arbitraj sau că o măsură luată în vederea conformării cu hotărârea respectivă nu este compatibilă cu dispozițiile menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare), partea reclamantă are dreptul, în urma unei notificări adresate celeilalte părți și comitetului, să ia măsurile adecvate la un nivel echivalent cu nivelul anulării sau reducerii avantajelor cauzate de încălcarea respectivă. Notificarea trebuie să precizeze măsurile care trebuie luate. Partea reclamantă poate lua aceste măsuri în orice moment după expirarea unei perioade de zece zile de la data primirii notificării de către partea pârâtă, cu excepția cazului în care aceasta din urmă a solicitat arbitrajul în conformitate cu alineatul (3).

(3) În cazul în care partea pârâtă consideră că măsurile luate de partea reclamantă nu sunt echivalente cu nivelul anulării sau al reducerii avantajelor cauzate de încălcarea respectivă, ea poate cere în scris comisiei de arbitraj inițiale să decidă asupra acestei chestiuni. Cererea trebuie transmisă părții reclamante și comitetului înainte de încheierea perioadei de zece zile menționate la alineatul (2). Comisia de arbitraj inițială, după solicitarea avizului experților, dacă este cazul, comunică părților și comitetului hotărârea sa privind nivelul de suspendare a obligațiilor, în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii. Măsurile nu pot fi luate până când comisia de arbitraj inițială nu își comunică hotărârea și orice măsură trebuie să fie compatibilă cu hotărârea comisiei de arbitraj.

(4) În cazul în care un membru al comisiei de arbitraj inițiale nu mai este disponibil, se aplică procedurile prevăzute la articolul 3.29 (Instituirea comisiei de arbitraj). Termenul pentru pronunțarea hotărârii este de 45 de zile de la data depunerii cererii menționate la alineatul (3).

(5) Măsurile prevăzute în prezentul articol sunt temporare și nu se aplică din momentul în care:

- (a) părțile ajung la o soluție convenită de comun acord, în temeiul articolului 3.39 (Soluția convenită de comun acord); sau
- (b) părțile ajung la un acord cu privire la efectul măsurii notificate în conformitate cu alineatul (1) de la articolul 3.37 (Examinarea măsurilor adoptate în vederea conformării cu hotărârea după adoptarea unor măsuri temporare în caz de neconformare), și anume dacă aceasta asigură sau nu conformarea părții pârâte cu dispozițiile menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare); sau

- (c) orice măsură considerată incompatibilă cu dispozițiile menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare) este retrasă sau modificată astfel încât să fie conformă cu dispozițiile respective, așa cum se prevede la alineatul (2) de la articolul 3.37 (Examinarea măsurilor adoptate în vederea conformării cu hotărârea după adoptarea unor măsuri temporare în caz de neconformare).

ARTICOLUL 3.37

Examinarea măsurilor adoptate în vederea conformării cu hotărârea după adoptarea unor măsuri temporare în caz de neconformare

- (1) Partea pârâtă notifică părții reclamante și comitetului orice măsură pe care a luat-o pentru a se conforma hotărârii comisiei de arbitraj și cererea sa ca partea reclamantă să pună capăt măsurilor aplicate.
- (2) În cazul în care părțile nu ajung la un acord pentru a stabili dacă măsura notificată asigură sau nu conformarea părții pârâte cu dispozițiile menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare) în termen de 30 de zile de la data primirii notificării, partea reclamantă solicită în scris comisiei de arbitraj inițiale să decidă asupra acestei chestiuni. Această cerere se notifică simultan celeilalte părți și comitetului. Hotărârea comisiei de arbitraj se notifică părților și comitetului în termen de 45 de zile de la data depunerii cererii. În cazul în care comisia de arbitraj decide că o măsură luată pentru a se conforma hotărârii este conformă cu dispozițiile menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare), măsurile menționate la articolul 3.36 (Măsuri temporare în caz de neconformare) încetează.

ARTICOLUL 3.38

Suspendarea și încheierea procedurilor de arbitraj

(1) Comisia de arbitraj își suspendă activitatea, la cererea scrisă a ambelor părți, în orice moment, pentru o perioadă convenită de părți de maximum douăsprezece luni. Comisia de arbitraj își reia activitatea la sfârșitul acestei perioade convenite, la cererea scrisă a părții reclamante, sau înainte de încheierea acestei perioade, la cererea scrisă a ambelor părți. În cazul în care partea reclamantă nu solicită reluarea activității comisiei de arbitraj înainte de expirarea perioadei convenite, procedura de soluționare a litigiilor inițiată conform prezentei secțiuni se consideră încheiată. Sub rezerva articolului 3.45 (Relația cu obligațiile în cadrul OMC), suspendarea și încetarea activității comisiei de arbitraj nu aduc atingere drepturilor părților în cadrul altor proceduri.

(2) În orice moment, părțile pot să convină în scris să pună capăt procedurilor de soluționare a litigiilor inițiate în conformitate cu prezenta secțiune.

ARTICOLUL 3.39

Soluția convenită de comun acord

Părțile pot ajunge în orice moment la o soluție convenită de comun acord pentru un litigiu prevăzut în prezenta secțiune. Ele notifică această soluție comitetului și comisiei de arbitraj, dacă a fost înființată o astfel de comisie. Dacă soluția necesită aprobare în conformitate cu procedurile interne aplicabile ale uneia dintre părți, notificarea face trimitere la această cerință, iar procedurile de soluționare a litigiilor inițiate în conformitate cu prezenta secțiune se suspendă. Procedura se încheie dacă nu este necesară o astfel de aprobare, sau după notificarea îndeplinirii acestor proceduri interne.

ARTICOLUL 3.40

Reguli de procedură

- (1) Procedura de soluționare a litigiilor prevăzută în prezentul capitol este reglementată de anexa 9 (Regulamentul de procedură pentru arbitraj).
- (2) Orice reuniune a comisiei de arbitraj este deschisă publicului în conformitate cu anexa 9 (Regulamentul de procedură pentru arbitraj).

ARTICOLUL 3.41

Transmiterea informațiilor

- (1) La cererea unei părți sau din proprie inițiativă, comisia de arbitraj poate procura informații din orice sursă pe care o consideră potrivită pentru procedura de arbitraj, inclusiv de la părțile implicate în litigiu. Comisia de arbitraj are totodată dreptul de a solicita avizul experților, atunci când consideră că este necesar. Comisia de arbitraj consultă părțile înainte de alegerea experților respectivi. Orice informații astfel obținute trebuie comunicate părților pentru ca acestea să prezinte observații.
- (2) Persoanele fizice și juridice interesate stabilite pe teritoriul părților sunt autorizate să transmită comisiei de arbitraj observațiile lor *amicus curiae* în conformitate cu anexa 9 (Regulamentul de procedură pentru arbitraj).

ARTICOLUL 3.42

Reguli de interpretare

Comisia de arbitraj interpretează dispozițiile menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare) în conformitate cu regulile obișnuite de interpretare ale dreptului public internațional, inclusiv cele codificate în Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor. În cazul în care o obligație care decurge din prezentul acord este identică cu o obligație care decurge din Acordul OMC, comisia de arbitraj ia în considerare orice interpretare pertinentă stabilită în hotărârile Organului de soluționare a litigiilor al OMC (denumit în continuare „OSL”). Hotărârile comisiei de arbitraj nu pot spori sau reduce drepturile și obligațiile prevăzute de dispozițiile menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare).

ARTICOLUL 3.43

Deciziile și hotărârile comisiei de arbitraj

(1) Comisia de arbitraj depune toate eforturile pentru a lua orice decizie prin consens. Cu toate acestea, în cazul în care nu se poate ajunge la o decizie prin consens, chestiunea în cauză se decide prin vot majoritar.

(2) Orice hotărâre a comisiei de arbitraj este obligatorie pentru părți și nu creează drepturi sau obligații pentru persoane fizice sau juridice. Hotărârea prezintă constatările de fapt, aplicabilitatea dispozițiilor pertinente menționate la articolul 3.25 (Domeniul de aplicare) și motivele constatărilor și ale concluziilor. Comitetul face publică hotărârea comisiei de arbitraj în integralitate, cu excepția cazului în care hotărăște contrariul pentru a asigura confidențialitatea informațiilor desemnate ca fiind confidențiale de către una dintre părți.

ARTICOLUL 3.44

Liste de arbitri

(1) La intrarea în vigoare a prezentului acord, părțile stabilesc o listă de cinci persoane disponibile și capabile să îndeplinească funcția de președinte al comisiei de arbitraj menționate la articolul 3.29 (Instituirea comisiei de arbitraj).

(2) În cel mult șase luni de la intrarea în vigoare a prezentului acord, comitetul stabilește o listă cu cel puțin zece persoane disponibile și capabile să îndeplinească funcția de arbitru. La intrarea în vigoare a prezentului acord, fiecare parte propune cel puțin cinci persoane care pot îndeplini funcția de arbitru.

(3) Comitetul se asigură că listele de persoane care pot îndeplini funcția de președinte sau de arbitru create în temeiul alineatelor (1) și (2) sunt ținute la zi.

(4) Arbitrii trebuie să aibă cunoștințe specializate sau experiență în drept și comerț sau investiții internaționale sau în soluționarea litigiilor care decurg din acorduri comerciale internaționale. Aceștia sunt independenți, își exercită funcția în nume propriu, nu au legătură cu guvernul niciunei părți și respectă dispozițiile anexei 11 (Codul de conduită al arbitrilor și al mediatorilor).

ARTICOLUL 3.45

Relația cu obligațiile în cadrul OMC

(1) Recurgerea la dispozițiile privind soluționarea litigiilor prevăzute în prezenta secțiune nu aduce atingere niciunei acțiuni în cadrul OMC, inclusiv procedurilor de soluționare a litigiilor.

(2) În pofida alineatului (1), atunci când o parte a inițiat o procedură de soluționare a litigiilor în legătură cu o anumită măsură, în temeiul prezentei secțiuni sau al Acordului OMC, ea nu poate iniția o procedură de soluționare a litigiilor cu privire la aceeași măsură în cadrul celeilalte instanțe decât după încheierea primei proceduri. În plus, nicio parte nu poate iniția o procedură de soluționare a litigiilor în temeiul prezentei secțiuni și al Acordului OMC, cu excepția cazului în care obiectul litigiului îl constituie obligații în mod substanțial diferite prevăzute de cele două acorduri, sau dacă instanța selectată, din motive procedurale sau jurisdicționale, nu se poate pronunța cu privire la cererea care vizează obținerea unei reparații în legătură cu obligația respectivă, cu condiția ca această imposibilitate de a decide să nu fie rezultatul lipsei de diligență a uneia dintre părțile la litigiu.

(3) În sensul alineatului (2):

- (a) procedurile de soluționare a litigiilor prevăzute de Acordul OMC se consideră a fi inițiate din momentul în care una dintre părți formulează o cerere de instituire a unei comisii, în conformitate cu articolul 6 din Înțelegerea privind regulile și procedurile de soluționare a litigiilor din anexa 2 la Acordul OMC (denumită în continuare „MSL”) și se consideră a fi încheiate atunci când OSL adoptă raportul comisiei și, după caz, raportul organului de apel, în conformitate cu articolul 16 și cu articolul 17 alineatul (14) din MSL; și
- (b) procedurile de soluționare a litigiilor în temeiul prezentei secțiuni se consideră a fi inițiate în urma cererii unei părți de instituire a unei comisii de arbitraj în temeiul alineatului (1) de la articolul 3.28 (Inițierea procedurii de arbitraj) și se consideră a fi încheiate atunci când comisia de arbitraj transmite hotărârea sa părților și comitetului în temeiul alineatului (2) de la articolul 3.32 (Hotărârea comisiei de arbitraj) sau atunci când părțile ajung la o soluție convenită de comun acord în temeiul articolului 3.39 (Soluția convenită de comun acord).

(4) Nicio dispoziție din prezenta secțiune nu împiedică o parte să pună în aplicare suspendarea obligațiilor autorizată de OSL. Acordul OMC și EUSFTA nu pot fi invocate pentru a împiedica o parte să ia măsuri adecvate în conformitate cu articolul 3.36 (Măsuri temporare în caz de neconformare) din prezenta secțiune.

ARTICOLUL 3.46

Termene

- (1) Toate termenele prevăzute în prezenta secțiune, inclusiv termenele în care comisiile de arbitraj trebuie să notifice hotărârile adoptate, sunt calculate în zile calendaristice, prima zi fiind cea următoare actului sau faptului la care se referă, dacă nu există dispoziții contrare.
- (2) Orice termen menționat în prezenta secțiune poate fi modificat cu acordul comun al părților.

CAPITOLUL PATRU

DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE, GENERALE ȘI FINALE

ARTICOLUL 4.1

Comitetul

- (1) Părțile înființează un comitet compus din reprezentanți ai părții UE și ai Republicii Singapore (denumit în continuare „comitetul”).
- (2) Comitetul se reunește, alternativ în Uniune sau în Singapore, din doi în doi ani, sau fără întârzieri nejustificate la cererea uneia dintre părți. Comitetul este coprezidat de membrul Comisiei Europene responsabil cu comerțul și de ministrul comerțului și industriei din Singapore, sau de persoanele delegate de aceștia. Comitetul convine asupra calendarului reuniunilor sale, își stabilește ordinea de zi și poate adopta propriul regulament de procedură.
- (3) Comitetul:
 - (a) asigură funcționarea corespunzătoare a prezentului acord;
 - (b) monitorizează și facilitează implementarea și aplicarea prezentului acord și contribuie la realizarea obiectivelor sale generale;

- (c) examinează modurile în care se pot dezvolta relațiile de investiții dintre părți;
 - (d) examinează dificultățile care ar putea apărea în punerea în aplicare a secțiunii A (Soluționarea litigiilor dintre investitori și părți) a capitolului trei (Soluționarea litigiilor) și analizează îmbunătățirile care pot fi aduse, în special având în vedere experiența și evoluțiile din cadrul altor instanțe internaționale;
 - (e) examinează funcționarea capitolului trei (Soluționarea litigiilor) secțiunea A (Soluționarea litigiilor dintre investitori și părți) în general, inclusiv luând în considerare orice aspecte care decurg din eforturile de instituire a mecanismului multilateral de soluționare a litigiilor prevăzut la articolul 3.12 (Mecanismul multilateral de soluționare a litigiilor);
 - (f) fără a aduce atingere capitolului trei (Soluționarea litigiilor), caută să rezolve problemele care pot apărea în domeniile reglementate de prezentul acord sau să soluționeze litigiile care pot apărea cu privire la interpretarea sau aplicarea prezentului acord; și
 - (g) examinează orice altă chestiune de interes pentru un domeniu reglementat de prezentul acord.
- (4) Comitetul poate, cu acordul părților și după îndeplinirea cerințelor și procedurilor legale ale părților, să ia următoarele decizii:
- (a) să numească membrii tribunalului și ai tribunalului de apel în temeiul alineatului (2) de la articolul 3.9 (Tribunalul de primă instanță) și al alineatului (2) de la articolul 3.10 (Tribunalul de apel), să mărească sau să scadă numărul membrilor în temeiul articolului 3.9 alineatul (3) și al articolului 3.10 alineatul (3) și să înlăture un membru al tribunalului sau al tribunalului de apel în temeiul alineatului (5) de la articolul 3.11 (Reguli de etică);

- (b) să stabilească onorariul lunar al membrilor tribunalului și ai tribunalului de apel, în temeiul articolului 3.9 alineatul (12) și al articolului 3.10 alineatul (11) și cuantumul onorariului zilnic al membrilor care îndeplinesc o funcție în cadrul unei formațiuni a tribunalului de apel și al președinților tribunalului și tribunalului de apel, în temeiul articolului 3.10 alineatul (12) și al articolului 3.9 alineatul (13);
- (c) să transforme onorariul lunar și alte onorarii și cheltuieli ale membrilor tribunalului și ai tribunalului de apel într-un salariu normal în temeiul articolului 3.9 alineatul (15) și al articolului 3.10 alineatul (13);
- (d) să stabilească orice măsuri tranzitorii necesare în temeiul articolului 3.12 (Mecanismul multilateral de soluționare a litigiilor);
- (e) să adopte norme suplimentare privind onorariile în temeiul alineatului (5) de la articolul 3.21 (Cheltuieli);
- (f) să adopte interpretări ale dispozițiilor prezentului acord, care sunt obligatorii pentru părți și toate organismele instituite în temeiul prezentului acord, inclusiv tribunalul și tribunalul de apel prevăzute în capitolul trei (Soluționarea litigiilor) secțiunea A (Soluționarea litigiilor dintre investitori și părți) și comisiile de arbitraj prevăzute în capitolul trei (Soluționarea litigiilor) secțiunea B (Soluționarea litigiilor dintre părți); și
- (g) să adopte reguli care completează regulile de soluționare a litigiilor aplicabile sau regulile incluse în anexe. Aceste reguli sunt obligatorii pentru tribunalul și tribunalul de apel prevăzute în capitolul trei (Soluționarea litigiilor) secțiunea A (Soluționarea litigiilor dintre investitori și părți) și pentru comisiile de arbitraj prevăzute în capitolul trei (Soluționarea litigiilor) secțiunea B (Soluționarea litigiilor dintre părți).

ARTICOLUL 4.2

Adoptarea deciziilor

- (1) Părțile pot lua decizii în cadrul comitetului, în cazurile prevăzute de prezentul acord. Deciziile adoptate de comitet sunt obligatorii pentru părți, care trebuie să ia măsurile necesare pentru punerea în aplicare a respectivelor decizii.
- (2) Comitetul poate face recomandări corespunzătoare, în cazurile prevăzute de prezentul acord.
- (3) Comitetul își adoptă deciziile și își formulează recomandările pe baza unui acord între părți.

ARTICOLUL 4.3

Modificări

- (1) Părțile pot conveni să modifice prezentul acord. Modificările intră în vigoare după ce părțile și-au transmis reciproc notificări scrise care atestă că au îndeplinit cerințele și procedurile legale aplicabile, așa cum se prevede în instrumentul de modificare.

(2) În pofida alineatului (1), părțile pot să adopte decizii de modificare a prezentului acord în cadrul comitetului în cazurile prevăzute în prezentul acord.

ARTICOLUL 4.4

Excepția prudențială

(1) Nicio dispoziție din prezentul acord nu se interpretează ca împiedicând părțile să adopte sau să mențină măsuri rezonabile din motive prudențiale, cum ar fi:

- (a) protecția investitorilor, a deponenților, a asiguraților sau a persoanelor față de care un furnizor de servicii financiare are obligații în calitate de fiduciar;
- (b) menținerea siguranței, a solvabilității, a integrității sau a responsabilității financiare a furnizorilor de servicii financiare; sau
- (c) asigurarea integrității și a stabilității sistemului financiar al părții.

(2) Aceste măsuri nu sunt mai stricte decât este necesar pentru a îndeplini obiectivul pe care îl urmăresc și nu constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată împotriva furnizorilor de servicii financiare ai celeilalte părți în comparație cu propriii săi furnizori de servicii financiare similari și nici nu constituie o restricție disimulată în comerțul cu servicii.

(3) Nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează ca impunând uneia dintre părți să divulge informații referitoare la afacerile și la conturile unor clienți sau să divulge orice informație confidențială sau protejată deținută de entități publice.

ARTICOLUL 4.5

Excepții privind securitatea

Nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează:

- (a) ca impunând unei părți obligația de a furniza informații a căror divulgare o consideră contrară intereselor sale esențiale în domeniul securității;
- (b) ca împiedicând o parte să întreprindă acțiunile pe care le consideră necesare pentru protecția intereselor sale esențiale în domeniul securității:
 - (i) legate de fabricarea sau comerțul cu arme, muniții și material de război, precum și de traficul cu alte articole și materiale și de activitățile economice desfășurate direct sau indirect în scopul aprovizionării unităților militare;
 - (ii) legate de furnizarea de servicii destinate direct sau indirect să asigure aprovizionarea unităților militare;

- (iii) legate de materialele fisionabile sau fuzionabile sau de materialele din care sunt obținute acestea; sau
 - (iv) decise pe timp de război sau în alte situații de urgență în relațiile internaționale sau pentru a proteja infrastructuri publice critice (infrastructurile de comunicații, de energie sau de apă care furnizează bunuri sau servicii esențiale către publicul larg) împotriva încercărilor deliberate de a le bloca sau perturba;
- (c) ca împiedicând o parte să întreprindă orice acțiune în vederea menținerii păcii și securității internaționale.

ARTICOLUL 4.6

Fiscalitate

- (1) Prezentul acord se aplică măsurilor fiscale numai în măsura în care acest lucru este necesar pentru a pune în aplicare dispozițiile prezentului acord¹.

¹ Termenul „dispozițiile prezentului acord” înseamnă dispozițiile prin care se acordă:

- (a) un tratament nediscriminatoriu investitorilor în maniera și în măsura prevăzute la articolul 2.3 (Tratamentul național); și
- (b) o protecție investitorilor și investițiilor acestora împotriva exproprierii în maniera și în măsura prevăzute la articolul 2.6 (Exproprierea).

(2) Nicio dispoziție a prezentului acord nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor Uniunii sau ale oricăruia dintre statele membre ale Uniunii sau ale Singapore, prevăzute în acordurile fiscale încheiate între Uniune și Singapore sau între oricare dintre statele membre ale Uniunii și Singapore. În cazul existenței unei neconcordanțe între prezentul acord și un acord de acest tip, acesta din urmă prevalează în ceea ce privește dispozițiile neconcordante. În cazul unui acord fiscal între Uniune și Singapore sau între unul dintre statele membre ale Uniunii și Singapore, autorităților competente în cadrul respectivului acord le revine întreaga responsabilitate pentru a stabili dacă există neconcordanțe între prezentul acord și acordul în cauză.

(3) Nicio dispoziție din prezentul acord nu interzice unei părți să adopte sau să mențină măsuri fiscale care stabilesc o distincție între contribuabili pe criterii raționale, de exemplu contribuabili care nu se află în aceeași situație, în special în ceea ce privește reședința acestora sau locul în care este investit capitalul lor.¹

(4) Nicio dispoziție a prezentului acord nu împiedică adoptarea sau menținerea unor măsuri care au scopul de a preveni evaziunea sau fraudă fiscală în conformitate cu dispozițiile fiscale ale acordurilor privind evitarea dublei impuneri sau ale altor acorduri fiscale sau ale legislației fiscale interne.

¹ Pentru mai multă certitudine, părțile înțeleg că nicio dispoziție din prezentul acord nu împiedică adoptarea unei măsuri fiscale care vizează protecția socială, sănătatea publică sau alte obiective sociale sau comunitare sau care vizează stabilitatea macroeconomică, și nici acordarea de beneficii fiscale legate de locul constituirii, și nu de naționalitatea persoanei care deține compania. Măsurile fiscale care vizează stabilitatea macroeconomică sunt măsuri luate pentru a răspunde unor evenimente și tendințe ale economiei naționale pentru a remedia sau a preveni apariția unor dezechilibre sistemice care amenință grav stabilitatea economiei naționale.

(5) Nicio dispoziție din prezentul acord nu împiedică Singapore să adopte sau să mențină măsuri fiscale care sunt necesare pentru a-și proteja interesele majore în materie de politici publice care rezultă din constrângerile sale spațiale specifice.

ARTICOLUL 4.7

Excepție specifică

Nicio dispoziție din prezentul acord nu se aplică activităților desfășurate de o bancă centrală, de o autoritate monetară sau de o altă entitate publică în cadrul politicii monetare sau al politicii cursului de schimb.

ARTICOLUL 4.8

Fonduri suverane de investiții

Fiecare parte își încurajează fondurile suverane de investiții să respecte Principiile și practicile general acceptate - Principiile de la Santiago.

ARTICOLUL 4.9

Comunicarea informațiilor

(1) Nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează ca obligând părțile să comunice informații confidențiale a căror divulgare ar împiedica asigurarea aplicării legii, ar fi contrară interesului public sau ar aduce atingere intereselor comerciale legitime ale unor întreprinderi publice sau private.

(2) Atunci când o parte transmite comitetului informații care sunt considerate confidențiale conform legislației și reglementărilor sale, cealaltă parte tratează aceste informații ca fiind confidențiale, cu excepția cazului în care partea care prezintă informațiile decide altfel.

ARTICOLUL 4.10

Îndeplinirea obligațiilor

Fiecare parte ia toate măsurile generale sau specifice necesare pentru a-și îndeplini obligațiile care îi revin în temeiul prezentului acord. Părțile se asigură că obiectivele prevăzute de prezentul acord sunt atinse.

ARTICOLUL 4.11

Absența efectelor directe

Pentru mai multă certitudine, nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează în sensul de a conferi drepturi sau de a impune obligații oricăror persoane, altele decât acele drepturi și obligații create între părți în temeiul dreptului internațional public.

ARTICOLUL 4.12

Relația cu alte acorduri

- (1) Prezentul acord face parte integrantă din relațiile globale dintre Uniune și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Singapore, pe de altă parte, astfel cum sunt reglementate de Acordul de parteneriat și cooperare și se înscrie într-un cadru instituțional comun. El constituie un acord specific care aplică dispozițiile în materie de comerț și investiții ale Acordului de parteneriat și cooperare.
- (2) Pentru mai multă certitudine, părțile convin că nicio dispoziție a prezentului acord nu le impune să acționeze într-un mod incompatibil cu obligațiile care le revin în cadrul Acordului OMC.

- (3) (a) De la data intrării în vigoare a prezentului acord, acordurile dintre statele membre ale Uniunii și Singapore enumerate în anexa 5 (Acordurile menționate la articolul 4.12), inclusiv drepturile și obligațiile care decurg din respectivele acorduri, încetează să se mai aplice, încetează să producă efecte și sunt înlocuite de prezentul acord.
- (b) În cazul în care prezentul acord se aplică cu titlu provizoriu în conformitate cu alineatul (4) de la articolul 4.15 (Intrarea în vigoare), aplicarea dispozițiilor acordurilor enumerate în anexa 5 (Acordurile menționate la articolul 4.12), precum și a drepturilor și obligațiilor care decurg din respectivele acorduri, se suspendă începând cu data aplicării provizorii. În cazul în care aplicarea provizorie a prezentului acord încetează și prezentul acord nu intră în vigoare, suspendarea încetează, iar acordurile enumerate în anexa 5 (Acordurile menționate la articolul 4.12) reîncep să producă efecte.
- (c) În pofida dispozițiilor de la alineatul (3) literele (a) și (b), poate fi introdusă o cerere în temeiul dispozițiilor unui acord menționat în anexa 5 (Acordurile menționate la articolul 4.12), în ceea ce privește tratamentul acordat în timp ce un astfel de acord era în vigoare, în conformitate cu normele și procedurile prevăzute în acel acord și cu condiția să nu fi trecut mai mult de trei ani de la data suspendării acordului în conformitate cu alineatul (3) litera (b) sau, dacă acordul nu este suspendat în temeiul alineatului (3) litera (b), de la data intrării în vigoare a prezentului acord.

- (d) În pofida dispozițiilor de la alineatul (3) literele (a) și (b), dacă aplicarea provizorie a prezentului acord încetează și prezentul acord nu intră în vigoare, poate fi introdusă o cerere în temeiul capitolului trei (Soluționarea litigiilor), secțiunea A (Soluționarea litigiilor dintre investitori și părți), în ceea ce privește tratamentul acordat în perioada aplicării provizorii a prezentului acord, cu condiția să nu fi trecut mai mult de trei ani de la data încetării aplicării provizorii.

În sensul prezentului alineat, definiția sintagmei „intrarea în vigoare a prezentului acord” prevăzută la alineatul (4) litera (d) de la articolul 4.15 (Intrarea în vigoare) nu se aplică.

ARTICOLUL 4.13

Aplicare teritorială

Prezentul acord se aplică:

- (a) în ceea ce privește partea UE, teritoriilor în care se aplică Tratatul privind Uniunea Europeană și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în condițiile stabilite în aceste tratate; și
- (b) în ceea ce privește Republica Singapore, teritoriului acesteia.

Trimiterile la „teritoriu” din prezentul acord se interpretează în acest sens, cu excepția dispozițiilor contrare exprese.

ARTICOLUL 4.14

Anexe și clauze interpretative

Anexele și clauzele interpretative fac parte integrantă din prezentul acord.

ARTICOLUL 4.15

Intrarea în vigoare

- (1) Prezentul acord se aprobă de către părți în conformitate cu procedurile proprii ale fiecăreia.
- (2) Prezentul acord intră în vigoare în prima zi din a doua lună care urmează celei în care părțile își transmit notificări scrise care atestă că au îndeplinit cerințele și procedurile legale aplicabile pentru intrarea în vigoare a prezentului acord. Părțile pot stabili de comun acord o altă dată.
- (3) Notificările se transmit Secretarului General al Consiliului Uniunii și Directorului Diviziei America de Nord și Europa din cadrul Ministerului Comerțului și Industriei din Singapore sau succesorilor lor.

- (4) (a) Prezentul acord se poate aplica cu titlu provizoriu dacă părțile convin astfel. În acest caz, acordul se aplică din prima zi a lunii următoare datei la care Uniunea și Singapore își notifică reciproc finalizarea procedurilor pertinente. Părțile pot stabili de comun acord o altă dată.
- (b) În cazul în care anumite dispoziții din prezentul acord nu pot fi aplicate provizoriu, partea care nu poate asigura aplicarea provizorie notifică celeilalte părți dispozițiile care nu pot fi aplicate cu titlu provizoriu.

În pofida alineatului (4) litera (a) și cu condiția ca cealaltă parte să fi finalizat procedurile necesare și să nu aibă obiecții referitor la aplicarea provizorie în termen de zece zile de la notificarea faptului că anumite dispoziții nu pot fi aplicate cu titlu provizoriu, dispozițiile prezentului acord care nu au fost notificate se aplică provizoriu începând din prima zi a lunii următoare notificării.

- (c) Uniunea sau Singapore poate înceta aplicarea provizorie a prezentului acord, prin notificarea în scris a celeilalte părți. Această încetare produce efecte din prima zi a celei de-a doua luni care urmează datei notificării.
- (d) În cazul în care prezentul acord sau anumite dispoziții din acesta se aplică cu titlu provizoriu, expresia „intrarea în vigoare a prezentului acord” se interpretează ca fiind data aplicării provizorii. Comitetul își poate exercita funcțiile în timpul aplicării provizorii a prezentului acord. Deciziile adoptate în exercitarea acestor funcții vor înceta să fie aplicabile numai dacă se pune capăt aplicării provizorii a prezentului acord și acesta nu intră în vigoare.

ARTICOLUL 4.16

Durată

- (1) Perioada de valabilitate a prezentului acord este nelimitată.
- (2) Partea UE sau Singapore poate notifica în scris celeilalte părți intenția de a denunța prezentul acord.
- (3) Denunțarea produce efecte la șase luni de la notificarea prevăzută la alineatul (2), fără a aduce atingere articolului 4.17 (Denunțare).
- (4) În termen de 30 de zile de la transmiterea unei notificări în temeiul alineatului (2), oricare dintre părți poate solicita consultări pentru a se stabili dacă denunțarea unei dispoziții a prezentului acord ar trebui să intre în vigoare la o dată ulterioară celei prevăzute la alineatul (3). Aceste consultări încep în termen de 30 de zile de la data transmiterii solicitării.

ARTICOLUL 4.17

Denunțare

În cazul în care prezentul acord este denunțat în temeiul articolului 4.16 (Durată), acesta continuă să producă efecte pentru o perioadă suplimentară de 20 de ani de la data respectivă, în ceea ce privește investițiile vizate efectuate înaintea datei de denunțare a prezentului acord. Prezentul articol nu se aplică dacă aplicarea provizorie a prezentului acord încetează și prezentul acord nu intră în vigoare.

ARTICOLUL 4.18

Aderarea unor noi state membre la Uniune

- (1) Uniunea notifică fără întârziere Republicii Singapore orice cerere de aderare a unei țări terțe la Uniune.
- (2) În cursul negocierilor dintre Uniune și o țară candidată la aderare, Uniunea depune eforturi pentru:
 - (a) a oferi Republicii Singapore, în măsura în care este posibil, toate informațiile cerute de Republica Singapore privind orice chestiune reglementată de prezentul acord; și
 - (b) a lua în considerare preocupările exprimate de Republica Singapore.

(3) Uniunea informează Republica Singapore cât de curând posibil cu privire la rezultatul negocierilor de aderare cu o țară candidată și notifică Republicii Singapore intrarea în vigoare a oricărei aderări la Uniune.

(4) În cadrul comitetului și cu suficient timp înainte de data aderării unei țări terțe la Uniune, părțile examinează posibilele efecte ale unei astfel de aderări asupra prezentului acord. Părțile pot, printr-o decizie în cadrul comitetului, stabili orice ajustări sau măsuri de tranziție necesare.

(5) Orice nou stat membru al Uniunii aderă la prezentul acord prin depunerea unui act de aderare la prezentul acord la Secretarul General al Consiliului Uniunii și la Directorul Diviziei America de Nord și Europa din cadrul Ministerului Comerțului și Industriei din Singapore sau la succesorii acestora.

ARTICOLUL 4.19

Texte autentice

Prezentul acord se întocmește în dublu exemplar în limbile bulgară, cehă, croată, daneză, engleză, estonă, finlandeză, franceză, germană, greacă, italiană, letonă, lituaniană, maghiară, malteză, olandeză, polonă, portugheză, română, slovacă, slovenă, spaniolă și suedeză, fiecare dintre aceste texte fiind autentic în egală măsură.

Întocmit la la

Pentru Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia

Pentru Republica Singapore